

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

S LÆGT & DATA

Medlemsblad for DIS-Danmark

ÅRGANG 30 · Nr. 1 · 2015

Udgives af DIS-Danmark

Slægt & Data

www.slaegtogdata.dkadmin@dis-danmark.dk**Adresseændringer:**

opdateres af medlemmet selv via hjemmesiden.

Log ind og vælg "Mine indstillinger" øverst til højre. Læs evt. mere her:

[www.slaegtogdata.dk/foreningen/](http://www.slaegtogdata.dk/foreningen/adresseaendring-m.m)[adresseaendring-m.m](http://www.slaegtogdata.dk/foreningen/adresseaendring-m.m)**Udmeldelse** af foreningen sker ved henvendelse til kassereren på adressen kasserer@dis-danmark.dk**Redaktionen:**Kathrine Tobiasen, ansvarshavende redaktør
Korsagervej 13, 8940 Randers SV
Tlf. 41 28 65 30tobiasen@dis-danmark.dk

Redaktionsmedlemmer:

Gitte Christensen og Henning Karlby

Korrektur:

Gitte Hovedskov og Kirsten Sanders.

Redaktionen kan kontaktes via hjemmesiden:

Foreningen / Bladet Slægt og Data,

Kontakt redaktionen.

Layout, sats og tryk:

Grafisk Data Center ApS, tlf. 66 12 10 30

Trykoplæg: 8.100 eksemplarer

Artikler i bladet afspejler ikke nødvendigvis foreningens holdning.

Artikler uden forfatterangivelse kan betragtes som foreningsstof.

Redaktionen påtager sig intet ansvar for uopfordret indsendt materiale og forbeholder sig ret til at redigere i tilsendte artikler.

Eftertryk er tilladt efter aftale med redaktionen. Det skal forsynes med tydelig kildeangivelse, ligesom redaktionen skal have tilsendt en kopi.

Bladet udkommer 4 gange årligt.

Næste deadline:

1. maj 2015

1. august 2015

1. november 2015

1. februar 2016

Udkommer:

Juni 2015

September 2015

December 2015

Marts 2016

Bladet sendes gratis til medlemmer af DIS-Danmark.

Årskontingent: 250 kr.

ISSN 0903-6172

Indhold nr. 1 – marts 2015

- 3 Om at finde nulevende personer
- 8 Slægtsforskning i det gamle Holsten
- 11 Gotisk læseprøve
- 12 Mortensens sedler
- 13 Den dansk-tyske slægtsforskerdag i Flensborg
- 14 Generalforsamling 2015
- 18 Gramps – for nybegyndere
- 21 Næste Slægt & Data
- 21 Tydning af den gotiske tekst side 11
- 22 Jensen og kongeslægterne
- 24 Fynske fæster færdige
- 25 Laegdsruller.dk
- 26 Om at arbejde med slægtsprogrammer
- 32 Slægtsforskning er noget helt specielt!
- 33 Boganmeldelser
- 34 Pontoppidans Danske Atlas
- 36 Danmarks første avis
- 38 Kalender
- 39 DIS-Danmarks bestyrelse
- 40 De små oplysninger tæller også

Forsidefoto

Man kan finde kilder til slægtsforskning de mest forbavsende steder. Et hus i Aalborg har på fordøren en 'anetavle' over husets ejere tilbage til den første folketællings tid. Motivet er fundet og fotograferet af Henning Christensen, der er faldet for denne meget interessante udsmykning af en ellers almindelig dør.

Om at finde nulevende personer

Af Per Andersen
Jyllingevej 111, 2720 Vanløse
Tlf. 38 71 96 64
per@andersen1.dk
www.familiesogning.dk

De første mange år, jeg dyrkede slægtsforskning, handlede det om at komme tilbage i tiden. Hvem var en persons forældre, hvor boede de, og kunne man komme længere tilbage – det var nogle af de spørgsmål, man hele tiden arbejdede med. Arbejdet krævede en række standardkilder, som man efterhånden blev mere og mere rutineret til at anvende.

I dag udfører jeg rigtig mange projekter, hvor det handler om at finde nulevende (eller nyligt afdøde) personer. Det vil i al væsentlighed sige arbejde med personer i 1900-tallet og frem til i dag. Sammenhængen kan være en ud af flere. Det kan være henvendelser fra dansk-amerikanere, der ikke blot ønsker information om deres aner tilbage i tiden, men også oplysning om evt. nulevende slægtninge i Danmark. Det kan være adopterede børn, der eftersøger biologiske familiemedlemmer. Det kan være familiemedlemmer, der er blevet "væk" fra hinanden for mange år siden på grund af familiestridigheder. Eller det kan være et forsøg på at finde en efter-slægt af andre årsager.

Arbejdet kræver en lidt anden tilgang end den klassiske slægtsforskning og dermed i nogen grad andre kilder. Samtidig varierer arbejdet mere, idet de kendte informationer om de eftersøgte kan være af meget forskellig karakter – og i virkeligheden er der brug for en kombination af detektivarbejde og slægtsforskning.

Jeg vil i denne artikel nævne en række af de vigtigste kilder, jeg bruger i arbejdet med at finde "nulevende personer", og give nogle eksempler på, hvad der er kommet ud af det. Når jeg skriver "nulevende" her og i artiklen, er det, fordi at det kan være, at de eftersøgte er døde inden for de seneste årtier, hvilket man ikke nødvendigvis er klar over fra starten.

Folketællinger

Den nyeste helt søgbare folketælling er fra 1880 (og 1885 for København), og herfra er der et stort spring frem til ca. 1968, hvorfra det er muligt at søge i folkeregisteret. Der er en del indtastet fra folketællingen 1890 og 1901 og sporadisk for de nyere folketællinger, men de er ikke komplette. Det er derfor særdeles positivt, at KIP projektet har sat fokus på at få indtastet 1930 folketællingen, så denne bliver søgbar, ligesom det nye samarbejde med MyHeritage skulle resultere i indeksering af bl.a. folketællingerne. Der er absolut noget at se frem til.

Alle folketællingerne er dog tilgængelige på ikke-søg-

bar form, så hvis man har en ide om lokalitet eller adresse, er det stadig en meget anvendelig kilde for den nyere historie. Frem til og med 1930 er folketællingerne scannede og ligger online hos Rigsarkivet.

Fra 1940 og til 1970 kan man på Rigsarkivet København få adgang til de fysiske folketællingsskemaer, som bestilles via sogn eller købstad/gadenavn. Tidligere havde man kun adgang til 1940 og 1950 folketællingerne, men nu er adgangen udvidet frem til 1970. Adgangen kræver en dispensation fra 75-års reglen, hvilket gives rutinemæssigt på stedet, når der er tale om slægtsforskning (der skal dog iagttages fortrolighed omkring oplysningerne).

Eksempel: I forbindelse med eftersøgning af den biologiske far til et i USA adopteret barn skulle jeg finde en familie i Gentofte i folketællingen 1940. Desværre havde jeg ikke et navn at gå efter, kun en profil af familien (type af arbejde, antal børn, deres aldre mv.). Nu var der omkring 70.000 personer i Gentofte på dette tidspunkt, så en hurtig hovedregning fortalte mig, at jeg skulle tilbringe 14 dage på Rigsarkivet, hvis jeg skulle igennem det hele. Så heldigvis havde jeg en teori om, at familien boede tæt ved Jægersborg kaserne, så jeg startede i dette område. Og igen med held viste det sig at være rigtigt, og jeg fandt en familie med den rigtige profil på Jægervangen, som senere viste sig at være den rigtige familie.

Folkeregister

Fra ca. 1968 blev CPR indført og dermed et fælles register for Danmarks befolkning. Registeret er stadig udsat for kritik, da mange stadig (fejlagtigt) opfatter CPR-nummeret som en hemmelig identifikation, mens det faktisk blot er en entydig identifikation af en person, hvilket var det tiltænkte.

Alle har ret til at få oplysninger fra CPR, og hvis man kender navn/fødselsdag eller navn/tidligere adresse efter 1968 – og personen var i live efter 1968 – kan man via CPR få oplyst enten nuværende adresse eller –hvis personen er afdød – dødsdato og sidst kendte adresse. Man skal være opmærksom på, at der har været en indkøringsperiode, så frem til midten af 1970'erne er oplysningerne ikke nødvendigvis korrekte.

Man kan lave en adresseforespørgsel i CPR via borger.dk, hvor der er adgang til de fleste kommuners selvbetjeningsløsning (man kan bruge enhver kommune, da adgangen ikke er geografisk afgrænset). Det er et område i

Eksempel på folkeregisterkort fra 1924-1970.

Folketællingen 1880 er den nyeste, der er komplet og elektronisk søgbar.

udvikling, da det ikke er så længe siden, man selv måtte henvende sig på kommunen. Søg efter "adressefore-spørgsel" på borger.dk. En forespørgsel koster kr. 75, uanset resultatet, og betales online.

Selv anvender jeg Københavns kommunes selvbetjening-løsning, der har den fordel, at hvis personen umiddelbart findes i CPR, får man også direkte svar med det samme.

Før ca. 1970-1978 er det muligt at søge i de manuelle registerkort, der fra 1923/1924 var forløberen for CPR. Disse kort blev ført kommunevis, i mange tilfælde frem til 1978. Nogle af registerkortene er afleveret til arkiverne, mens andre stadig befinder sig hos kommunerne. I sidstnævnte tilfælde kan man være heldig, at kommunen kan hjælpe med oplysninger om, hvor en person har boet i kommunen. Adresseoplysninger er ikke omfattet af 75-års reglen, men evt. andre oplysninger om personen kræver dispensation fra 75-års reglen, eller at kommunen er liberal i deres fortolkning. Søgning i registerkort forudsætter, at man kender navn og fødselsdato for den eftersøgte – og hvis det er en gift kvinde også hendes mands navn (gifte kvinder er ført på mandens kort).

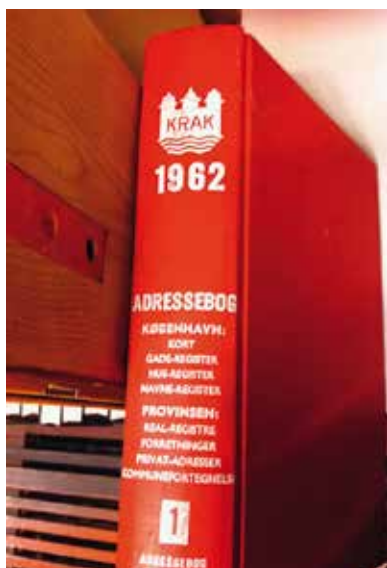
Er de gamle folkeregisterkort afleveret til arkiverne, er der ikke direkte adgang til kortene. Men man kan hos Rigsarkivet bestille oplysninger fra registerkortene mod betaling. Det samme gælder Københavns kommune, hvor registerkortene befinder sig på deres kontor i Nyropsgade 1. Man henvender sig på folkeregisterkontoret der, og de tager timebetaling for deres hjælp.

Registerkortene har anført oplysninger om tilflytning og fraflytning, og det er dermed muligt at følge en persons færden i perioden fra ca. 1924 til ca. 1970. Man kan enten starte med sidste kendte adresse og så følge personen bagud i tid, eller man kan starte med første kendte adresse og følge personen fremad i tid. Ofte vil det betyde, at man skal have kontakt til flere kommuner og/eller arkiverne, og det kan være et puslespil.

Eksempel: En datter vidste, hvor og hvornår hendes far var født, og hvor han døde, men da der ellers ikke havde været kontakt til ham, ville hun gerne vide, hvad han havde foretaget sig igennem livet. Det viste sig, at han havde boet rigtig mange steder – mere end 30 adresser igennem sit liv blev det til. Med venlig hjælp fra to kommuner, Frederikshavn og København, og deres folkeregisterkort, blev hans færden fra 1946 til hans død i 1993 kortlagt, herunder ophold på hospital, 11 år i Sverige og som sømand på M/S Vera.

Vejvisere

Det kan være vigtigt at finde adressen på en person – blandt andet for at kunne slå op i folketællingerne, forstå levevilkår og komme videre med lokalhistoriske kilder. Ud over folkeregisteret er telefonbøger og vejvisere en god kilde i nyere tid. Specielt i København og købstæderne er en adresse god at have. Nogle af vejviserne er lagt online, men desværre spotvis og på en række forskellige hjemmesider. En god oversigt over online kilder af denne type kan ses på:

Lokalarkiver holder tit til i gamle skolebygninger eller andre af kommunens bygninger. Her Højrebys lokalhistoriske arkiv, der ligger i det tidligere alderdomshjem.

www.slaegtsoglokalhistorie.dk/vejvisere/linkstilvejvisere.html.

For Københavns vedkommende skete der et stort fremskridt i 2014, hvor samtlige vejvisere fra 1770 og til ca. 1969 blev lagt online og fra 1878 som søgbare PDF-filer (bibliotek.kk.dk). Tidligere havde kun visse vejvisere frem til 1900 været online. Samtidig er et større antal KTAS telefonbøger frem til 1965 tilgængelige online hos Post- og Telemuseet.

De fysiske vejvisere kan man ofte få adgang til på enten det lokale arkiv eller det lokale bibliotek. Desværre oplevede jeg i 2014 en kedelig tendens, at bibliotekerne er begyndt at kassere deres beholdning af vejvisere. F. eks. har Frederiksberg bibliotek kasseret en stor del af deres vejvisere og telefonbøger for København. Man må bede til, at lokalarkiverne er i stand til at tage over og bevare denne unikke kilde.

Eksempel: En pige søgte identiteten af en person, som kunne være hendes far. Han boede i København i 1960'erne, hvor hun var født, og han arbejdede med it (eller EDB, som det hed dengang). Jeg havde et fornavn og et cirka efternavn at gå ud fra, så et opslag i vejviseren for København 1962 kunne identificere hans adresse i 1960'erne. Gennem kirkebøgerne var det nu muligt at identificere familien.

Google

De ovenfor nævnt kilder er strukturerede – eller så strukturerede, som skaberen har kunnet gøre dem. Men i arbejdet med personer i nyere tid, hvor folks elektroniske spor bliver større og større, er Google og tilsvarende søgemaskiner og værktøjer uundværlige værktøjer. Man kalder den datamængde, man har adgang til gennem Google, for ustruktureret, og det er normalt vanskeligt at søge information i ustrukturerede data. Men på grund af

Google's styrke som søgeværktøj bliver det meget anvendeligt.

Det kan være svært at give en vejledning i, hvordan man bedst anvender en søgemaskine til ustruktureret information, men det er først og fremmest vigtigt at lave så mange forskellige søgninger som muligt – ofte finder jeg den brugbare information om en person efter mange forskellige søgninger. Her er en ide til, hvordan man kan gøre det:

- Nedskriv de nøgleord, du har om personen (f.eks. fødselsogn, et årstal, navn, stilling, navn på familiemedlem som hustru eller barn osv.)
- Søg nu på alle kombinationer af disse nøgleord (f.eks. navn, familiemedlem og sogn – navn, stilling, sogn – navn, sogn, årstal – osv.)

Det er også vigtigt at kigge mere end de første 10 træf igennem, da guldet sagtens kan dukke op som træf nummer 20 eller 30. En af Google's styrker er, at den er god til automatisk at søge på alternative stavemåder. Efterhånden som man bruger Google, får man en god fornemmelse for, hvad det er, der kan give resultater, og samtidig bliver Google faktisk også klogere på, hvad det er for resultater, du kunne tænke dig.

Sociale medier er også i stigende grad en god mulighed for at finde nulevende personer. Specielt Facebook er et rigtig godt værktøj, men også alternativer som LinkedIn og Twitter er brugbare. Ud over navn og foto indeholder de supplerende information, som hvor man er opvokset og har gået i skole og interesser m.v., der kan være med til at afgøre, om det er den rigtige person. Og blandt folks venner finder man ofte andre familiemedlemmer.

Eksempel: Birgitte ledte efter sin far, som moderen

På www.dk-gravsted.dk kan man være heldig at finde foto af familiens gravsted.

blev skilt fra, da hun var helt lille. Vi kendte hans navn og vidste, at han var englænder, men det var desværre et ret almindeligt navn, så Google søgninger gav rigtig mange træf. Det var først en søgning efter hans navn i kombination med nøgleord som "Danish child" og "Birgitte", der gav et relevant resultat, nemlig en efterlysning fra en halvsøster, Fleur, i et gammelt efterlysningsforum. De havde fra deres side også ledt efter Birgitte, men desværre var kontaktoplysningerne til Fleur forældede. På Facebook var der dog en person med navnet "Fleur" og det rigtige efternavn, og en hurtig kontakt til hende via Facebook bekræftede, at hun var den rigtige halvsøster. Det viste sig, at faderen og tre halvsøstre levede i bedste velgående i Australien.

Lokalarkiver

Der er ofte god hjælp at hente hos lokalarkivet, der dækker det område, hvor den eftersøgte person har boet, også når der er tale om en nulevende person. Dels kender medarbejderne kilder til den lokale befolkning, som man måske ikke selv har tænkt på. Dels vil de ofte have lokale opslagsbøger som vejvisere, afskrifter af kirkebøger og folketællinger mv. stående.

Man må heller ikke underkende, at de personer, der arbejder med lokalarkivet, ofte har boet i lokalområdet i årtier og har et godt kendskab til den lokale befolkning.

Dør-til-dør

En typisk situation opstår, når man finder en adresse på en person, og adressen er 10, 20 eller 30 år gammel, eller endnu ældre. Hvordan kommer man videre og finder familien i dag, hvis folkeregisteret ikke er en mulighed? I disse situationer kan det være en god ide at besøge adressen og snakke med dem, der bor der i dag, og naboerne – måske nogen har kendt familien? Det har også den fordel, at man kan tage billeder af adressen og lokalområdet, der er rare at have til dokumentationen. En forudsætning er selvfølgelig, at det ikke er for langt væk – ellers kan man måske alliere sig med en bekendt i området.

Man kan også fint ringe rundt, og det er mere effektivt på sin vis – på den anden side mister man muligheden for billeddokumentation og den personlige kontakt. Ikke desto mindre er telefonen et godt redskab, når man finder nogen, der kunne tænkes at være en hjælp på vejen til at finde den eftersøgte person.

En anden situation, hvor telefonen er særdeles anvendelig, er de tilfælde, hvor man søger en person eller efterkommere til denne med et ikke alt for almindeligt navn eller et relativt markant efternavn. Så kan man ved hjælp af f.eks. Krak finde de mennesker i Danmark, der har navnet og gå i gang med at ringe. Det kan i en sag godt blive til mange opkald og samtaler. Man skal ikke være nervøs for at ringe til disse fremmede mennesker – når man har forklaret, at man laver slægtsforskning og leder efter en person, er langt de fleste særdeles hjælpsomme og undskylder næsten, hvis de ikke kan hjælpe. Jeg har også oplevet, at nogen har ringet tilbage efter flere dage med oplysninger, som de var kommet i tanke om.

Eksempel: I den tidligere nævnte sag, hvor jeg havde fundet frem til 30'er adressen på Jægervangen i Gentofte, tog jeg ud og fotograferede adressen. Der var desværre ingen hjemme i de fire lejligheder, der var på adressen, men mens jeg stod og fotograferede, kom en person forbi og spurgte, hvorfor jeg var interesseret i den adresse. Det viste sig, at han havde boet der, og at hans mor havde boet der i rigtig mange år og havde kendt den enke med tre børn, som jeg var på jagt efter. Telefonnumre blev udvekslet, og efterfølgende kunne jeg via hans mor få en række oplysninger om børnene, der bragte mig videre til at finde dem.

Standard databaser

I det ovennævnte har jeg slet ikke nævnt de standarddatabaser, som jeg altid rutinemæssigt leder i, når jeg skal finde personer fra 1900-tallet. Det er ikke alle af dem, der er lige stærke i 1900-tallet, men det er alligevel

værd at forsøge. En række af disse standard-databaser er:

- Familysearch.com (mormonernes)
- Ancestry.com (kræver abonnement)
- MyHeritage.com (et af de største sites med adgang til online-slægtstræer, har også abonnement med adgang til databaser)
- Geni.com (samme type, er i øvrigt godt synlig gennem Google)
- Politietsregisterblade.dk (Københavns Politi Registerblade 1890-1923)
- www.kbharkiv.dk/kildeviser/#!?collection=2 (Københavns Politi Mandtaller 1866-1923, ikke komplet)
- DK-gravsten.dk (database med afskrift af gravstene i Danmark)
- Ddd.dda.dk (Dansk demografisk database)
- DanishFamilySearch (www.danishfamilysearch.dk, en overbygning på andre databaser med fælles søgefunktion)
- Modstand.natmus.dk (omfattende database over frihedskæmpere under 2. verdenskrig)

Etik

Når man arbejder med nulevende personer eller i det hele taget personer fra de seneste årtier, bør man være specielt forpligtet til at iagttage den fornødne etik for at beskytte folks personlige oplysninger, specielt personfølsomme oplysninger (helbred, adoptioner, sygdomme, politiske overbevisninger m.v.). Man er selvfølgelig underlagt 75-års reglen om adgang til personoplysninger, og der, hvor der gives dispensation, må man nødvendigvis overholde de betingelser, der er for dispensationen.

Det specielle ved research af nyere personer er, at mange informationer kommer fra personlig kontakt til nulevende personer, hvilket betyder, at man selv bør iagttage de nødvendige principper. Hvis projektet er at føre familiemedlemmer sammen, er det vigtigt ikke at give oplysninger videre, som afgiveren ikke har givet tilladelse til at blive videregivet. Specielt er det et fast princip, at den "fundne person" har ret til at afslå al kontakt til den "søgende person" – i så fald må ingen informationer om den "fundne person" gives videre til den "søgende person". Det betyder også, at man i arbejdsprocessen skal være meget varsom med at afsløre mellemresultater som "jeg tror, den rigtige person er xxx" til den "søgende person".

Tilsvarende kan det være en udfordring at overbringe beskeden til den "fundne person", at der er nogen, der leder efter dem, f.eks. et bortadopteret barn eller et forsvundet familiemedlem. Her forudsættes empati og i særlige tilfælde en trinvis måde at få overbragt "nyheden" på. Som regel starter jeg med at spørge til, hvor meget personen selv ved på forhånd, og på den måde lede frem til de nye oplysninger.

Heldigvis er det sådan, at i langt de fleste tilfælde er den "fundne person" meget positiv og glad for at komme

i kontakt med den person, der eftersøger ham eller hende. Som regel er det dermed en særdeles positiv oplevelse at føre familiemedlemmer sammen. Min egen lille statistik viser, at det er noget under 10% af projekterne, hvor den "fundne person" ikke er interesseret i at blive kontaktet af familiemedlemmet. Selv om dette kan være hårdt for den "søgende person" skal det naturligvis respekteres.

Hvis situationen er, at man udarbejder en efterslægtstavle og heri inkluderer nulevende personer, bør disse godkende dette – selv om jeg aldrig har oplevet, at folk har noget imod at optræde i en efterslægtstavle. Men hvor der er tale om personfølsomme oplysninger (f.eks. adoption, dødsårsag mv.) skal sådanne oplysninger ubetinget godkendes af de pågældende personer (eller deres børn, hvis de ikke lever mere), inden de distribueres i en efterslægtstavle.

Vil du gerne være fri for at indtaste alle de gode links i artiklen?

Så kan du læse den med klikbare links på hjemmesiden

www.slaegtogdata.dk > Foreningen
> Bladet Slægt & Data > Bilag til Slægt & Data

KOM I GANG MED SKRIVERIET

SKRIVEVÆRKSTED PÅ ULDUM HØJSKOLE
6. - 12. JULI 2015

FÅ SLÆGTSFORSKNINGEN NED PÅ PAPIRET

Få hjælp til at komme i gang. Find den rigtige form og få sat slægtsforskningen på papiret.

Vores timer kommer til at bestå af en række skriveøvelser med fokus på praktisk håndværk og kreativ skrivning.

Det hele foregår i en traditionsfuld højskoleramme. Skriveværkstedet er en del af vores Værkstedssuge med andre kreative fag på programmet.

KONTAKT OS: TLF 7567 8211

WWW.ULDUM-HOJSKOLE.DK

ULDUM HØJSKOLE

Slægtsforskning i det gamle Holsten

Af **Henriette Leslie Idestrup**
Købkesvej 46
5230 Odense M
Tlf. 26 47 09 49
henriette@idestrup.dk

1. En holstener i træet

Mange danske slægtsforskere med en holstener i slægtstræet bliver overraskede over, at der ikke findes mikrokortkopier af de holstenske kirkebøger på Rigsarkivet. Endvidere kan det virke uoverskueligt, at kilderne skal findes i både Danmark og Tyskland. Ikke desto mindre er der mange muligheder på nettet, ikke bare for at finde adresser på relevante arkiver og søge i databaser, men også for at komme i kontakt med slægtsforskere, der arbejder med de samme områder og slægter, som én selv. Blot skal man være opmærksom på, at de portaler og databaser, man skal bruge, som regel dækker langt større områder end Holsten.

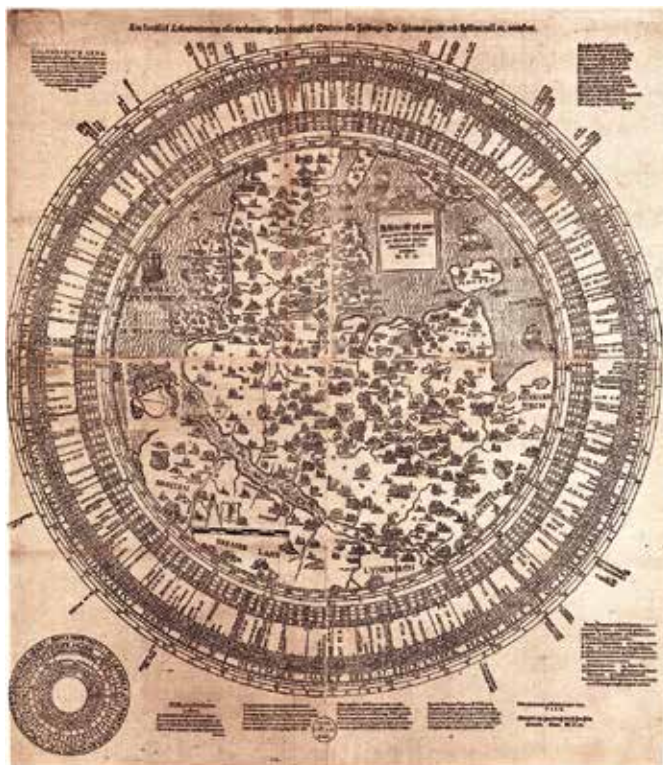
Også når man leder efter et kort over det gamle Holsten på nettet, gælder det, at man som regel skal gøre brug af et kort, der dækker et langt større område end Holsten. På dette amerikanske kort fra 1855 ser man således hertugdømmet Holsten samt hertugdømmet Slesvig og kongeriget Danmark. (Colton's map of Denmark 1855, Wikimedia Commons).

2. Holstens brogede historie

Holsten er et område, der har en lang og broget historie bag sig. Området består af de fire gamle landskaber Holsten, Stomarn, Ditmarsken og Wagrien. De tre førstnævnte landskaber kaldtes i 800-tallet Nordalbingen og hørte under Sachsen, men fra 1111 hørte landskaberne Holsten og Stomarn under greverne af Schauenburg, der i 1130'erne erobrede landskabet Wagrien, som de indlemmede i grevskabet Holsten.

I 1400-tallet blev den danske konge, Christian d. 1., valgt til hertug af Slesvig og greve af Holsten og Stomarn. Derefter blev grevskabet Holsten i 1474 ophøjet til hertugdømme, og landskabet Ditmarsken blev samtidigt indlemmet deri, hvilket ditmarskerne protesterede kraftigt imod, da Ditmarsken på det tidspunkt fungerede som en uafhængig bonderepublik under Ærkebispedømmet Bremen.

Personalunionen mellem kongeriget Danmark og hertugdømmet Holsten varede frem til 1864, hvor Holsten

Et meget gammelt kort over hertugdømmerne Slesvig og Holsten. (Karte der Herzogtümer Schleswig und Holstein 1559 mit kalendarium von 1558 bis 1585 von Marcus Jordanus, Wikipedia Commons).

kom under østrigsk administration frem til 1866, hvorefter det blev en del af den preussiske provins Slesvig-Holsten. I 1946 oprettedes delstaten Slesvig-Holsten, der i 1949 blev en del af Forbundsrepublikken Tyskland.

3 Arkiver

Både danske og tyske arkiver opbevarer arkivalier fra det gamle Holsten.

3a. Rigsarkivet i Danmark

På Rigsarkivet i København opbevares de holstenske folketællinger, der blev foretaget i 1803, 1835, 1840, 1845 og 1855. Disse kan findes i arkivdatabase Daisy ved f.eks. at søge på 'Folketælling 1803, Holsten'. På Dansk Demografisk Database (DDD) findes en del oplysninger fra de holstenske folketællinger, men meget mangler stadig at blive indtastet, f.eks. er kun 48,90 % af 1803-tællingen indtastet, og kun 15,46 % af 1835-tællingen. Af de øvrige folketællinger er der indtastet under 6 % (pr. 8-2-2015).

Andre materialer fra Holsten i danskertiden kan findes i Daisy ved f.eks. at søge på 'Rentekammeret Tyske Afdeling' og 'Tyske kancelli'.

Oplysninger om folk af holstensk herkomst, der er søgt til kongeriget Danmark, kan søges i databasen over arbejdsophold for fremmedfødte i Danmark 1812-1924, samt databasen over indfødsretstildelinger 1776-1960 på DDD. Endvidere kan man gratis downloade udgivelsen 'Indvandrere' fra Rigsarkivets hjemmeside: <http://www.sa.dk/media%282961,1030%29/Indvandrere.pdf>.

3b. Arkiver i Tyskland

Holsten hører under landsarkivet for Slesvig-Holsten (Landesarchiv Schleswig-Holstein), der har til opgave at opbevare arkivalier (såsom pergamentsbreve, akter, kort, fotografier og film, men ikke kirkebøger og folketællinger) vedrørende Slesvig-Holstens styrelse og administration siden middelalderen:

schleswig-holstein.de/LA/DA/LA_node.html.

Landsarkivet har sammen med Verband schleswig-holsteinischer Kommunalarchivarinnen und -archivare e. V. og Nordelbisches Kirchenarchiv udgivet en guide til arkiver i Slesvig-Holsten (Archivführer Schleswig-Holstein), der indeholder oplysninger om såvel verdslige som kirkelige arkiver i delstaten. Den kan downloades gratis, enten for hele området i en stor PDF-fil, eller for mindre områder i mindre PDF-filer, f.eks. kan man vælge 'Kreis Dithmarschen' og 'Kreis Ostholstein':

blogs.sub.uni-hamburg.de/hup/products-page/publikationen/96/.

Adresser på de særlige kirkebogsarkiver, regler for benyttelse etc., kan for Nordtysklands evangelisk-lutherske kirkes vedkommende endvidere findes på Landeskirchlichen Archiv der Nordkirches hjemmeside: www.archivnordkirche.de/.

Det forlyder, at kirkebøgerne fra den evangelisk-lutherske kirke i Nordtyskland meget snart vil blive gjort tilgængelige på den kommende tyske kirkebogsportal, der i øjeblikket er inde i en betafase. Det kommer til at koste et gebyr at gøre brug af kirkebøgerne på portalen, hvis udvikling man kan følge på archion.de/de/ og kirchenbuchportal.de/.

4. Biblioteker

På biblioteksportalerne er der også gode muligheder, når det handler om Holsten.

4a. Bibliotek.dk

Via bibliotek.dk kan man bl.a. finde trykte navneregistre til Holstens ældste kirkebøger (*Trauregister aus den ältesten Kirchenbüchern Schleswig-Holsteins: von den Anfängen bis zum Jahre 1704*), som er udarbejdet af slægtsforskeren Franz Schubert, samt tidsskriftet *Norddeutsche Familienkunde* og lokalhistoriske bøger.

4b. Europeana / The European Library

På dette virtuelle bibliotek, der bl.a. er finansieret af Den Europæiske Union, og hvis formål det er at give online adgang til digitaliserede bøger, kort, malerier, aviser og fotografier m.m. fra europæiske kulturinstitutioner, kan man bl.a. finde aviserne *Altonaer Nachrichten* og *Norddeutsche Allgemeine Zeitung*, hvori det er muligt at søge på f.eks. fødsels-, bryllups- og dødsnotitser, samt omtaler af begivenheder, der har fundet sted i det holstenske område: theeuropeanlibrary.org/tel4/newspapers.

5. Foreningshjemmesider

Både i Danmark og i Tyskland gælder det, at de foreninger, der arbejder på at fremme nettets brug og muligheder i slægtsforskningen, har spændende ting på deres hjemmesider.

5a. Slægt & Data

På DIS-Danmarks hjemmeside findes således et fint kort over sognene i Holsten: slaegtogdata.dk/kilder/sogne-kort/holstein.

Der findes også personalhistoriske oplysninger i de gamle aviser, her et eksempel fra *Altonaer Nachrichten* fra 19. december 1850, hvori der var trykt en liste over fødte, døde og viede i byen, samt forlovelsesmeddelelser.

Kort over sognene i Holsten på www.slaegtogdata.dk. Oprindeligt udarbejdet af Svend-Erik Christiansen.

Endvidere findes der en side med nyttige links til slægtsforskning i Tyskland generelt: wiki.dis-danmark.dk/index.php/Tyskland.

Ligeledes er der mulighed for løbende at få bladet *Computergenealogie* tilsendt til gennemsyn via læsekredsen Tyskland: slaegtogdata.dk/andet/laesekredse.

5b. CompGen

På denne hjemmeside, der ejes af *Verein für Computergenealogie*, som er en tysk pendant til DIS-Danmark, findes et væld af oplysninger om slægtsforskning i Tyskland, samt databaser, hvori man kan foretage både landsdækkende og regionale søgninger. Databaserne giver mulighed for søgninger i bl.a. slægtshistorisk litteratur, vejvisere, avisomtaler (nekrologer, jubilæer m.m.), gravsten og faldne i 1. Verdenskrig, samt i alle databaser samtidigt: wiki-de.genealogy.net/Portal:Datenbanken.

På den regionale underside om slægtsforskning i den nuværende tyske delstat Slesvig-Holsten finder man bl.a. et kort over den nuværende administrative inddeling, historiske oplysninger og links til arkiver, samt en oversigt over genealogiske og historiske kilder: wiki-de.genealogy.net/Schleswig-Holstein.

Man bør være særligt opmærksom på oversigten over Franz Schuberts navneregistre til de ældste kirkebøger

(Trauregister aus den ältesten Kirchenbüchern Schleswig-Holsteins: von den Anfängen bis zum Jahre 1704): wiki-de.genealogy.net/Schleswig-Holstein/Trauregister.

Endvidere bør man tjekke oversigten over vejvisere, af hvilke nogle er tilgængelige online: Wiki-de.genealogy.net/Schleswig-Holstein/Adressb%C3%BCcher_%28Liste%29

Vedrørende vejvisere skal man være opmærksom på, at de gamle vejvisere fra Altona ikke er medtaget på oversigten, idet Altona i 1938 blev en del af Hamburg, af hvilken årsag de gamle vejvisere fra Altona kan findes online på *Staats- und Universitätsbibliothek Hamburgs* hjemmeside: agora.sub.uni-hamburg.de/subhh-adress/digbib/tree?sdid=c1:248207.

Andre herligheder på CompGen er bl.a. et navneregister samt indholdsfortegnelse til tidsskriftet *Norddeutsche Familienkunde 1952-1991*, hvori man kan finde flere artikler omhandlende slægter og personer fra Holsten: genealogienetz.de/publikationen/nfk/index.html.

6. Kontakt til andre forskere

For dem, der ønsker at efterlyse holstenske aner i grupper og mailinglister på nettet, er der flere muligheder.

6a. Dansksproget

Først og fremmest kan DIS-Forum bruges, dels *Aneefterslysning*, dels *Opslag i bøger og på arkiver m.v.*, hvor slægtsforskere yder hinanden hjælp til opslag på arkiver, i bøger, opslagsværker og databaser, såvel danske som udenlandske.

Endvidere findes på Facebook den dansksprogede, lukkede gruppe *Slægtsforskning i Sønderjylland og Slesvig-Holsten*, der har mere end 900 medlemmer: <https://www.facebook.com/groups/202139379950570/>.

6b. Tysksproget

På *CompGen* findes listen *FamNord (Familienforschung in Norddeutschland)*, der er en åben, tysksproget liste, hvor alle kan læse tidligere meddelelser online (fra 1999): <http://list.genealogy.net/mm/listinfo/famnord>.

6c. Engelsksproget

På *Rootsweb.com* findes listen *SCHLESWIG-HOLSTEIN-ROOTS-L*, der er en åben engelsksproget liste, hvor alle kan søge og browse online i tidligere meddelelser (fra 1980): <http://lists.rootsweb.ancestry.com/index/intl/DEU/SCHLESWIG-HOLSTEIN-ROOTS.html>.

Denne artikel kan du læse med klikbare links på DIS-Danmarks hjemmeside www.slaegtogdata.dk > Foreningen > Bladet Slægt & Data > Bilag til Slægt & Data

Gotisk læseprøve

Vi kan igen byde på en gotisk tekst, som vi inviterer alle medlemmer til at læse igennem og forsøge at tyde. Læs teksten grundigt igennem, gerne flere gange afhængig af, hvor skrap du er, men hvis du må stå af over for visse ord, kan du bladre om til side 21, hvor du vil finde en tydning.

Teksten, der fortæller om et dramatisk dødsfald, er hentet i kirkebogen for Sunds Sogn, Hammerum Herred, Ringkøbing Amt 1758-1810. Årstallet er 1779. På Arkivalieronline finder du indførslen på opslag 57, højre side (ny scanning). Tak til Kirsten Sanders, som har gjort fundet.

grønne og mar y...
n° 10 Søndag efter Troit: Blazpær Skoulig
datter trofulg Þorvarr Þayrarrum þom
den 13 Augusti udfloord var adnæst
Lijuat þom Janda þagut med vidi' Skou,
þessum þomvise þu var komman.
Aftar þu þadars þumoduing þor at þu
þa en glød til þu þadars Cobals þiba
man aftarat þadars þomigian,
man den Raþaupstaaudn þu adnæst
til Þiobkannat þaar Þarvat þalva med
þil þordan þludfelig af Rijnul þom i,
þiannam Þlorþanuner vandn þauð
þo þu i en þaf þil Anuafroth og
Cophard Þarvat op i þin Anuafroth
þauð vdi þod og Lob uogle þraabr
þlod vdi þo þan aftarat vdi man og
þagan Þarvats þannam þaama þom
þlodn þaf þadars vdi þo af Rijnul
den, vndagan þauðs þu og þomvise
þom var vandn af þomvise og þauðlar
þaa Þiobkan þilvnd þolivat þil og
þar i vaugn þuava þilvnd og þauðlar
þalkn þaar af þuava og af þuava.
Eftar þodvdrunar bagerning þlamafroth
þil en Þomvise þilvnd þolivat og
þuava vdi þuava þomvise i vdi 1779
þar: 48, 29 og 30 W. þom þauðlar þauðlar
þuava þaf þuava þauðlar vdi þuava

Mortensens sedler

Af Henning Jørgensen

Arkivleder ved Vester Nebel Sognearkiv
connieoghening@mail.dk
www.vnsa.dk

Nygårds sedler har længe været et velkendt begreb inden for slægtsforskning i Jylland, og på Fyn har man Wads sedler. Begge seddelarkiver er blevet digitaliseret og gjort søgbare på nettet, så de når ud til en stor brugerskare. Nu har denne særlige kategori fået et nyt medlem: Mortensens sedler.

Databasen indeholder afskrifter af Ingolf Mortensens (1912-2014) notater. Ingolf Mortensen, der var født og bosat i Esbjerg, døde i oktober 2014 i en alder af 102 år. Han og hans kone var begge lærere og ivrige private slægtsforskere. De begyndte med besøg på Landsarkivet i Viborg allerede tilbage omkring 1950. Efterhånden blev også andre arkiver taget i brug, og interessen tog til med alderen. Efter sin kones død i 1991 blev det i en del år fast rutine for Ingolf Mortensen næsten hver dag at besøge Esbjerg Byhistoriske Arkiv for at gøre studier.

Forskning uden computer

Han nåede aldrig selv at få computer, men lavede bl.a. et system med kartotekskort og havde et væld af noter, som var samlet i mapper med forskellige overskrifter. Især er hans mapper med afskrifter af Skads Herreds tingbøger interessante. Han havde læst tingbøgerne fra den ene ende til den anden, og når der var noget interessant, lavede han en kort ekstraktafskrift med en henvisning.

For ca. 10 år siden måtte Ingolf Mortensen stoppe med sine arkivbesøg. Dels havde han stærkt nedsat syn (som han dog genvandt for nogle år siden efter en operation for grå stær), dels afleverede han sit kørekort og var ikke så godt gående længere. Han valgte også for nogle år siden at videregive alle sine noter til en god ven og ivrig slægtsforsker for at sikre, at de blev bevaret.

Fænomenal hukommelse

Jeg begyndte selv at besøge Ingolf Mortensen ca. to år før hans død. Han boede i sit eget hus og var en meget interessant mand og en fantastisk person at tale med. Trods sin alder havde han en fænomenal hukommelse, og når vi talte om personer fra Skads herred i 1600- og 1700-tallet, kunne han genkalde dem uden noter, mens jeg sad med min computer for at få den rette sammenhæng. Han bevarede sin skarpe hjerne til det sidste.

Inden Ingolf Mortensens død valgte hans ven her i år at aflevere alle noterne til Esbjerg Byhistoriske Arkiv. De er nu under indtastning og bliver efterhånden søgbare i den nye database. De mange tusinde noter omhandler især personer og lokaliteter i Skads herred i 1600-1800-tallet, men også bl.a. Øster og Vester Horne samt Gørding herred i Ribe amt.

Adressen er <http://eba.esbjergkommune.dk/soeg-i-arkivet/personer/mortensens-sedler/simpel-soegning.aspx>

Ingolf Mortensen ses her til venstre i færd med at se på sine barndomserindringer sammen med artiklens forfatter. Til højre har han fundet et par sedler fra sit store kartotek frem.

Den dansk-tyske slægtsforskerdag i Flensborg

akademisk projektmedarbejder
Marco Petersen
Den Slesvigske Samling,
Dansk Centralbibliotek for Sydslesvig
mpe@dcib.dk

Både i aviser og radio og sågar i fjernsynet blev der fortalt om den store succes med den grænseoverskridende slægtsforskerdag. Det giver mod på mere, og faktisk sker der i grænselandet en hel del i forhold til slægtsforskning.

I Slægt & Data nr. 3 2014 fortalte vi om den udfordring, som slægtsforskere står overfor i regionen Sønderjylland/Slesvig, og at det derfor vil være Den Slesvigske Samlings mål at udvikle sig til et omdrejningspunkt for slægtsforskere. Den Slesvigske Samling er nemlig med sine over 50.000 bøger og andet materiale om Slesvig et relevant udgangspunkt for slægtsforskere, der har deres rødder i området mellem Ejderen og Kongeåen.

Slægtsforskerdag

Målet med slægtsforskerdagen var at gøre opmærksom på det rige udbud, der findes i Den Slesvigske Samling, samt at fungere som en platform for oprettelse af netværk. Derfor var alle relevante foreninger og arbejdsgrupper på begge sider af grænsen inviteret. DIS-Danmark var repræsenteret med en stand og nogle af deres medlemmer. Tilsammen mødte mere end 350 personer med interesse for slægtsforskning op til arrangementet, som blev afholdt på Dansk Centralbibliotek i Flensborg.

Slægtsforskerdagen blev efterfølgende evalueret yderst positivt af såvel udstillere og foredragsholdere som gæster. Specielt blev den hyggelige atmosfære fremhævet, hvilket i høj grad tilskrives arrangementets grænseoverskridende karakter med bidragsydere og gæster fra begge sider af grænsen. På grund af arrangementets succes er det derfor blevet besluttet, at et lignende arrangement fremover skal holdes hvert andet år. I den længe påbegyndes planlægningen af et program for en slægtsforskerdag i 2016, som gerne skal være mindst lige så interessant og afvekslende som den, der blev afholdt i 2014.

Der var trængsel ved slægtsforskerdagen.

Forsker-PC

Desuden tages der allerede nu fat på en række projekter i Den Slesvigske Samling, som gerne skulle være med til at forbedre tilbuddene til områdets slægtsforskere. Om kort tid opstilles således en stationær slægtsforsker-PC i samlingen, som tilbyder gratis adgang, ikke blot til en række tilbud indenfor online slægtsforskning, men også til en stor mængde arkivmateriale såsom e-bøger, billeder og film. Som noget helt specielt indeholder slægtsforsker-PC'en desuden en omfangsrig persondatabase. I samarbejde med den lokale arbejdsgruppe for slægtsforskning er der i denne database allerede samlet mere end 750.000 forfædre med dataoptegnelser, og denne bestand bliver løbende udbygget. Via posterne, som bl.a. indeholder oplysninger om fødsel og bryllup med tilhørende sted, kan man desuden finde oplysninger om, hvem der har bidraget med netop disse data. Gør man et fund, kan man således etablere en direkte kontakt til den pågældende slægtsforsker for evt. at få yderligere information.

Hvis man gerne vil hilse på slægtsforskerne fra arbejdsgruppen, er man hjerteligt velkommen til at møde op til et af deres regelmæssige møder. Den første tirsdag i hver måned mødes ca. 25 slægtsforskere fra arbejdsgruppen i Den Slesvigske Samling for at udveksle erfaringer og data. Sammen med samlingens historiker og kulturvidenskabelige medarbejder planlægges desuden foredrag og udflugter.

Den Slesvigske Samling er altså godt på vej til at blive et centrum for slægtsforskning mellem Ejderen og Kongeåen.

Se flere billeder fra slægtsforskerdagen på
www.slaegtodata.dk > Foreningen
> Bladet Slægt & Data > Bilag til Slægt & Data

Der var flere foredrag, her ved Inger Buchard.

Generalforsamling 2015

Årets generalforsamling i DIS-Danmark holdes den 11. april. Det er Sjællands tur til at lægge plads til, og valget er faldet på Roskilde, hvor Hestetorvets Selskabslokaler, Hestetorvet 3 i Roskilde lægger hus til.

Ligesom de foregående mange år bliver generalforsamlingen udvidet med et oplysende og underholdende element. I Roskilde ville det være oplagt at byde på rundvisning i Domkirken, man da den er lukket om formiddagen, har vi i stedet fundet et par spændende alternativer.

1. Mulighed er en rundvisning på Roskilde Kloster. Klosterets guider viser rundt i Klosterkirken, Den Røde Stue, Riddersalen og i Brahestuen. Hvis vejret tillader det, vil der være en kort tur gennem klosterhaven. Der er adgang til klosteret via hovedporten, Sankt Peders Stræde 8, eller fodgængerindgangen ved Algade 31. Rundvisningen starter ved klosterets hovedbygning, indgang C, kl. 10.45 og varer til kl. 12.00.
2. Mulighed er en byvandring, ledet af et par kompe-

tente guider. Turen starter kl. 11.00 og fører os gennem det gamle Roskilde, og der vil være særlig fokus på historiske bygninger og mindesmærker. Vi er tilbage ved Hestetorvet ved tolv-tiden.

Pladserne på rundturene fordeles efter først-til-mølle-princippet. Der er ikke garanti for, at man kan komme med på den ønskede tur.

Efter rundturene serveres en let frokost i Hestetorvets Selskabslokaler, inden generalforsamlingen går i gang kl. 13.

Ledsagere er velkomne til rundtur/byvandring og frokosten, dog mod betaling af 150 kr. Generalforsamling er kun for medlemmer.

Find alt om generalforsamlingen og tilmeldingen på DIS-Danmarks hjemmeside www.slaegtogdata.dk. Det reviderede regnskab vil ligeledes kunne ses på hjemmesiden, så snart det foreligger fra revisor.

Husk at tilmelde dig senest 30. marts.

Foreningsåret 2014 i DIS-Danmark, Slægt & Data

Bestyrelsens beretning Arkivalieronline

Statens Arkiver lægger hele tiden arkivalier op på Arkivalieronline. DIS-Danmark har i dialog med Statens Arkiver sikret, at de nuværende kirkebøger, der skal ses med Java, bliver overført til det nye system som et supplement til nyscanningerne. Brugerrådet har også aktivt været med til at forbedre informationen fra Statens Arkiver om nye scanninger, så folk nemmere kan bruge DAISY til at finde de ønskede scanninger.

Nationalt samarbejde

Også i 2014 har de tre landsdækkende slægtsforskerforeninger afholdt en stribe samarbejds møder.

Helt konkret har det udvidede samarbejde medført, at vi sammen med Sæmmenslutningen af Slægtshistoriske Foreninger (SSF) afholdt Slægtshistorisk Weekend på Brandbjerg Højskole i oktober. Et fint samarbejde, som vi gentager i 2015.

Vi har aftalt, at juni-nummeret 2015 af vores eget Slægt & Data og SSF's Slægten bliver et fællesnummer i magasin format. Et spændende projekt, som det bliver interessant at se resultatet af.

Vi har indgået aftale med Samfundet for Dansk Genealogi og Personalhistorie om, at DIS-Danmark fra og med

2015 står for Samfundets kontingentopkrævning. Der er således også mulighed for at melde sig ind i Samfundet og købe deres årbog online via vores hjemmeside.

På samarbejds møderne har vi i årets løb diskuteret muligheden for at sammensmelte alle tre foreninger til én stor landsdækkende slægtsforskerforening. Vi har endnu ikke formået at udarbejde et konkret projekt, og idéen holder tænkepause til i hvert fald efter sommeren.

Nordisk samarbejde

Bestyrelsesweekenden i januar blev afholdt ombord på Oslofærgen og blev kombineret med et møde med DIS-Norges bestyrelse i Oslo. De to bestyrelser indgik aftale om at fortsætte samarbejdet om databasen DIS-Træf.

En historisk aftale om fælles medlemsfordele i de to foreninger (undtaget de fysiske medlemsblade) blev ligeledes indgået. Hvis du vil benytte dig af muligheden, skal du registrere dig hos DIS-Norge; husk at afkrydse, at du er medlem af DIS-Danmark.

En planlagt dansk/norsk konference i Oslo for de to foreningers medlemmer i september måtte desværre aflyses pga. for få tilmeldinger. Vi har nok været for sent ude med det endelige program, eller også er der bare ikke interesse for sådan et tiltag.

Foreningen deltog med en stand på den norske

Forkvinderne for henholdsvis DIS-Norge og DIS-Danmark underskriver samarbejdsaftalen mellem de to foreninger.

Ved DIS-Danmarks 25-års-jubilæum blev der udnævnt æresmedlemmer. Her ønsker Susanne Fuglsang tillykke til nogle af æresmedlemmerne.

slægtsforskerdag på Riksarkivet i Oslo den sidste weekend i oktober.

Temaet var 'Det skjedde i 1814', og Riksarkivet havde naturligvis en fin udstilling om de historiske begivenheder i 1814. Der var stor interesse for vores danske stand, og de to udsendte havde rigeligt at se til dagen igennem.

Øvrige udland

I 2014 deltog DIS-Danmark i slægtsforskningsaktiviteter i Tyskland med henblik på at opbygge relationer til tyske foreninger og slægtsforskere. I september deltog vi med en repræsentant i den 66. Deutsche Genealogentag i Kassel. I forlængelse af denne begivenhed fejrede vores søsterforening i Tyskland, Verein für Computergenealogie, sit 25-års-jubilæum. Vi havde her lejlighed til at overrække formanden Marie-Luise Carl en hilsen fra DIS-Danmark.

I november deltog DIS-Danmark i en slægtsforskerdag arrangeret af Dansk Centralbibliotek for Sydslesvig. DIS-Danmark havde sin egen stand på udstillingen i forbindelse med slægtsforskerdagen, der også indeholdt en række foredrag på dansk og tysk for et talrigt publikum fra begge sider af den dansk-tyske grænse.

Begge begivenheder viste den stærke interesse for slægtsforskning på tværs af den dansk-tyske grænse og de mange spor, der krydser grænsen. Vi håber fremover at kunne udbygge samarbejdet med tyske slægtsforskere.

Hjemmesideudvalget

Det har været et stille år, men der er dog foretaget nogle forbedringer på hjemmesiden. Nogle af ændringerne vil ikke være synlige for medlemmerne, da det er forbedringer af administrative rutiner, men disse forbedringer vil gøre håndteringen af vores medlemsregistrering nemmere og mere sikker.

For vores medlemmer vil det være synligt, at kortvisningen med Google Maps på arrangementsoversigten er gjort mere overskuelig, ligesom der er blevet ryddet op i en række fejlmeddelelser, som kunne forekomme i forbindelse med medlemsregistrering og oprettelse af kodeord.

Desuden er oversigten med links til forskellige kilder gjort mere overskuelig.

Forum

Forum er fortsat et yderst trafikeret sted. Hele 96.204 indlæg blev postet i løbet af 2014. AneEfterlysning og Hjælp til tyding er klare topscorere, men også Slægtsforskning – metode og teknik, Find your relatives in Denmark og Hjælp til opslag i bøger og på arkiver besøges flittigt. Det totale antal brugere og medlemmer er oppe på 46.480 (hvoraf en del dog er passive), og der lægges i gennemsnit over 300 indlæg op pr. dag. Antallet af grupper i Forum er uændret 13. Men i april fik gruppen Foreningsforhold en undergruppe for fremtidsvisioner, og i julemåneden kørte en særlig gruppe med en julekonkurrence.

Intet år uden brandvarme emner. I 2014 har især DIS-Danmarks manglende støtte til Danish Family Search sat sindene i brand og udløst adskillige lange tråde. Senere på året var tvivlen om, hvorvidt foreningen skulle være momspligtig, årsag til en ny heftig tråd.

Nyheder

På nyhedsområdet blev der udsendt 6 nyhedsbreve og produceret en lang række nyheder på hjemmesiden. Ud over hjemmesiden fortæller vi om foreningen på Facebook og Twitter.

Facebookgruppen Slægtsforskning, som vi driver sammen med de 2 andre landsdækkende slægtsforskerforeninger, har nu over 10.000 brugere.

Man må meget gerne sende en mail, når der er noget,

som andre medlemmer kan have glæde af, for det er vanskeligt at nå at følge med i alle de spændende tiltag, som findes på slægtsforskningsområdet rundt om i landet.

Slægt & Data

Medlemsbladet Slægt & Data er igen i 2014 kommet med de sædvanlige fire numre. Interessen for at skrive og delagtiggøre andre i nyheder om og erfaringer inden for vidt forskellige emner i slægtsforskningen har været pæn, og de tre af numrene måtte udvides til 40 sider. I anledning af 25-års-jubilæet fulgte et hæfte med titlen 25 år med slægt og data med årets første nummer af bladet. Her kunne medlemmerne læse DIS-Danmarks historie i perioden 1989-2014. Hæftet var redigeret af Kathrine Tobiasen, der også havde leveret en stor del af stoffet.

Slægt & Datas indhold har som vanligt været en pose blandede bolsjer, der gerne skulle komme rundt i mange af de kinkelkroge, som slægtsforskningen består af, men der har været særlig fokus på et forholdsvist nyt emne, nemlig brugen af DNA i forskningen. Redaktionen forstås af Kathrine Tobiasen, bistået af Gitte Christensen og Henning Karlbj.

DIS-Træf

Året er gået roligt med et par gedcomfiler om måneden og en del, der har fået koder som brugere.

Som regel kan alle finde ud af at lave en gedcomfil, men der har været nogle stykker, der har fået vejledning i at få data ud af PC-baserede programmer, og programmet MyHeritage volder stadig problemer, da data ofte er oprettet på nettet.

Det har givet meget, at Jørgen Kristensen har været ude at fortælle om DIS-Træf i flere foreninger, og der er flere, der ønsker besøg i 2015; der er dog plads til endnu flere.

Der har været stille i årets to sidste måneder, men interessen er kommet stærkt tilbage efter jul og nytår, hvor der har været meget at se til.

Opdateringen fra Norge har virket godt, og vi har haft et godt samarbejde.

DIS-Wiki

Et kig på oversigten over de mest populære sider på DIS-Wiki fortæller, hvor behovet for et opslagsværk er størst: de centrale kildegrupper FT, KB og lægdsruller rangerer højt. Også opslag med hjælp til søgning i udlandet har stor søgning, ligesom de tilhørende ordlister. Men Statens Arkiver skaber også behov for vejledning.

I 2014 startede Statens Arkiver den store udlægning af digitaliserede kilder. De fleste kilder skal søges via DAISY og vil være vanskelige at finde for mange slægtsforskere. DIS-Wiki har påbegyndt arbejdet med at udstyre de relevante opslag med direkte links til disse kildegrup-

DIS-Aalborg præsenterede foreningen flot ved jubilæumsarrangementet.

per, se f.eks. Skifte Sønderjylland. En anden kildegruppe, der ikke kan søges under AO, er de slesvigske folketællinger 1835-1855. Disse findes nemmest under sognets navn, se f.eks. Holbøl sogn.

Tilsvarende sognesider er projekteret for 2015; sognesiderne bør omfatte henvisninger til kilder og andre ressourcer, se f.eks. Ansager sogn.

Mange slægtsforskere vil være godt hjulpet, hvis adgangen til bl.a. lægdsrullerne bliver mere direkte.

Foreningens lokalforeninger opfordres til at tage udfordringen op for deres lokalområdes vedkommende og offentliggøre materialet på DIS-Wiki.

Kildeudvalget

Der er godt gang i indtastningen af FT-1930, og vi håber at kunne starte et indtastningsprojekt med pasprotokoller som et samarbejde med FamilySearch på Kildeportalen. DIS-Danmark ønsker at videreudvikle indtastningen, så den kan bruges til flere forskellige indtastningsprojekter fremover – ikke kun folketællinger.

DIS-Arkiv & Bibliotek

I 2014 har hovedaktiviteterne i DIS Arkiv & Bibliotek samlet sig om registrering af de mange bøger og skrifter, som vi modtog efter sammenlægningen af Landsarkivet i København med Rigsarkivet i sommeren 2013. I årets løb er der registreret 5.500 enheder, således at det samlede antal registrerede enheder nu udgør 7.200. Det er ca. 1/3 af den samlede bestand.

Der var ved årets udgang oplagt 410 e-materialer på sammenlagt ca. 20.000 sider, som kan ses online eller downloades. Størstedelen af disse materialer er scannet, efterbehandlet og lagt ud på DIS-Danmarks server. En del e-materialer er linket til andre hjemmesider, der indeholder materiale af interesse for slægtsforskere. Deriblandt kan fremhæves arkivregistraturer, der er scannet af Rigsarkivet og som suppleres med scanninger af bibliotekets egne materialer.

Biblioteksdatabaseen kan søges direkte på internettet

og muliggør avancerede søgninger, som det kendes fra folkebibliotekernes database. Det er muligt at finde både de nævnte e-materialer og de øvrige bøger, som er registreret. Antallet af materialer, som bliver tilgængelige, forøges løbende.

I 2014 startede også portalen DIS-Kopier, som indeholder affotograferede arkivalier og andet kildemateriale, som er doneret til DIS-Danmark af medlemmer. DIS-Kopier er en billedviser, som gør det muligt at bladere i de affotograferede materialer. Portalen indeholder allerede over 10.000 billeder. En del af billedserierne er allerede registreret i biblioteksdatabase, således at der er en samlet indgang til materialet.

DIS Arkiv & Bibliotek har ligeledes modtaget materialer indeholdende medlemmers slægtsforskning. En del af materialet kræver dog en stor indsats for at blive gjort tilgængelig på internettet. Erfaringen har vist, at der er behov for mere specifikke regler for, hvorledes giverne bør klargøre materialer til formidling på DIS-Danmarks portaler, således at biblioteksgruppens arbejde med det afleverede materiale lettes.

Arbejdsgruppen af frivillige på biblioteket i Albertslund har igen i 2014 ydet en meget stor indsats for DIS-Arkiv & Bibliotek, ligesom foreningens webmaster har stået for opbygning af portalen DIS-Kopier og behandlet og sorteret en stor mængde billeder og afskrevne kilder.

Kommunikation og markedsføring

Udvalgets opgave er at varetage foreningens udadrettede markedsføring. Et vigtigt tiltag gennem flere år har været udgivelsen af et 16-siders-hæfte, Hjælp til begyndere i slægtsforskningen, som uddeles gratis ved arrangementer, på arkiver, og hvor det ellers er relevant. Hæftet går som varmt brød, og også i 2014 har det været nødvendigt at få trykt et nyt oplag.

I forbindelse med 25-års-jubilæet blev der lavet særlige DIS-bolsjer til uddeling ved festligholdelserne på Rigsarkivet og i lokalforeningerne. De var en succes, så også her er der foretaget genoptryk; man kan stadig møde bolsjerne ved arrangementer.

Lokalforeningsudvalget

Årets fællesmøde blev afholdt på Hotel Plaza i Odense, hvor vi havde en hyggelig dag, med mange gode input fra folk i lokalforeningerne; det var dejligt at høre om de forskellige arrangementer i forbindelse med DIS-Dk's jubilæum og alle de andre mange gode tiltag, der foregår ude omkring. Poul Wachmann havde et fint indlæg omkring Folkeuniversitet, og hvordan vi kan bruge det bedre. En tak til formand, ekspedition og kasserer for nogle gode input på fællesmødet.

Udover Fællesmødet har vi i udvalget afholdt 2 møder, hvor vi blandt andet har taget stilling til de forskellige henvendelser, der har været. Ligesom vi er i gang med at udfærdige en lille folder omkring det at opstarte en DIS-

Lokalforening, og hvad vil det sige at være en DIS-Lokalforening.

Vi har i det forgangne år måtte sige farvel til en DIS-Lokalforening, idet DIS-Ods herred desværre ikke kunne samle nok mennesker til at danne en bestyrelse. De eksisterende medlemmer fik tilbud om at blive en del af DIS-Holbæk i stedet. En stor tak til DIS-Holbæk for den umiddelbare støtte til de tidligere medlemmer af DIS-Ods herred.

Vi har i årets løb udsendt 4 nyhedsbreve med forskelligt indhold og orientering.

Slægtsforskervejledning på Rigsarkiverne

Efter en aftale mellem DIS-Danmark og Rigsarkivet startede Slægtsforskervejledningen på Rigsarkivet i januar 2014 med en gruppe frivillige slægtsforskere. Vejledningen finder sted i skolestuen på Rigsarkivet på en fast ugedag og henvender sig til både nybegyndere og mere erfarne slægtsforskere. Vejledningen er en rigtig succes. Mange slægtsforskere har besøgt vejlederne og fået gode råd med på vejen. Det har vist sig at være et fortrinligt supplement til Rigsarkivets egen vejledning.

Med vejledningen i København som forbillede startede en tilsvarende gruppe af frivillige en ny vejledning på Rigsarkivet i Viborg efter sommeren. Vejledningen i Viborg har åbent én dag hver anden uge. Også her er initiativet blevet vel modtaget, og mange slægtsforskere har besøgt vejledningen og fået god hjælp til komme videre med egen slægtsforskning.

Både i København og i Viborg forsætter vejledningen i 2015. DIS-Danmark takker de frivillige slægtsforskere, der uegennyttigt rådgiver og hjælper andre slægtsforskere.

25-års-jubilæum

DIS-Danmark kunne i 2014 fejre 25-års-jubilæum. Som nævnt i afsnittet om Slægt & Data blev det markeret med udgivelsen af et jubilæumsskrift. Den 24. maj blev der holdt reception i Harsdorffsalen på Rigsarkivet. Vores samarbejdspartnere var inviteret til at deltage, flere, som eksempelvis Københavns Stadsarkiv og DIS-Norge, med fine stande, og der blev holdt taler med smukke ord og gode ønsker. Et højdepunkt ved jubilæet var udnævnelsen af æresmedlemmer; det gjaldt de medlemmer af den oprindelige bestyrelse, som stadig lever: Finn Grandt-Nielsen, Georg Agerby, Tommy P. Christensen, Poul Steen, Ole H. Jensen, Gert Krabsen og Hanne og Bent Rud.

Mange af DIS-Danmarks lokalforeninger holdt deres egne jubilæumsarrangementer; alle steder var interessen stor og besøgstallene fine, selv i Aalborg, hvor man ellers var oppe i konkurrence med karnevallet i byen! Lokalforeningernes arrangementer var en blanding af fejring og invitation til nye slægtsforskere med tilbud om hjælp til at komme i gang.

Gramps

- for nybegyndere

Af Ea-Katrine Thomsen
Lærerstuderende i Nr. Nissum
eakatrinethomsen@gmail.com

Som hobby-slægtsforsker falder jeg nok lidt udenfor kategorien, da jeg på mit 21. år allerede har søgt i slægten i lang tid. Der er et eller andet spændende over det at finde ud af sin slægt og kortlægge den, i mit tilfælde sammen med bedsteforældre og fjernere slægtninge.

Det program, jeg vil præsentere jer for, hedder "Gramps". Gramps er et fantastisk program til registrering og systematisering af den forskning man laver, som jeg selv har haft umådelig stor glæde af at bruge.

I denne artikel vil jeg gennemgå nogle af funktionerne i Gramps, blandt andet download og de første skridt i indskrivning af data.

Download

Programmet er gratis og let at hente på <https://gramps-project.org/download/>, se figur 1, hvor man også kan finde en vejledning til installationen. Efter at have downloadet programmet skal man blot installere det og vælge sprog, hvorefter det gerne skulle være klar til brug.

Opstart

Ved første opstart vil startsiden være tom, og første trin er at oprette en slægtsbog. Figur 2 viser vinduet, hvor

man kan vælge at åbne, oprette, omdøbe eller slette en slægtsbog.

Man opretter en ny slægtsbog ved at klikke på knappen "Ny". På billedet kan ses 2 bøger, da både min private slægtsbog og det nye eksempel, jeg har lavet, ligger der.

Man åbner slægtsbogen ved at dobbeltklikke på den, eller klikke på "Indlæs slægtsbog".

Har man i forvejen brugt en ældre udgave af Gramps, eller kender man nogen, der har lavet en slægtsbog i programmet, kan man flytte disse ind i ens egen. Dette gøres ved at oprette en ny bog og derefter importere dem.

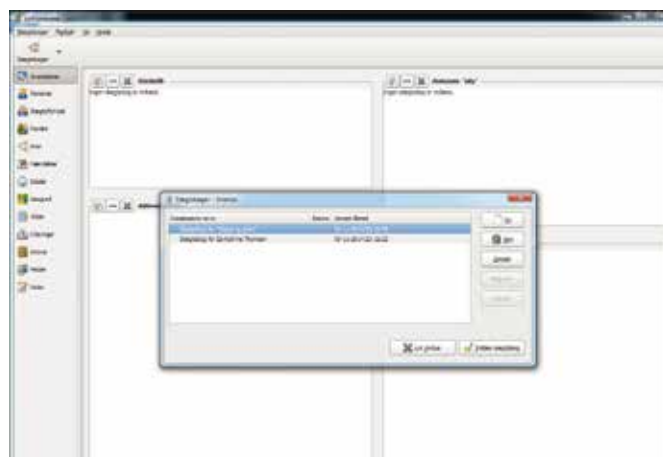
Programmets funktioner

Nu ville jeg gerne gennemgå de mest anvendte funktioner i programmet, men for at man som ny bruger får størst glæde af gennemgangen, så skal vi bruge noget data.

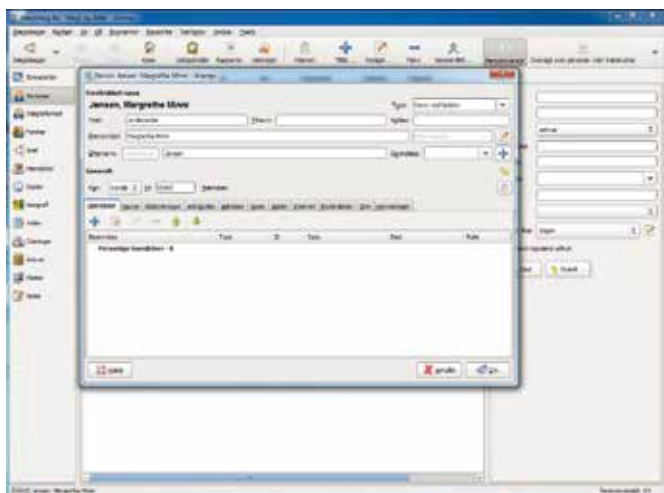
Det første, vi gør, er derfor at oprette en familie, så vi har et udgangspunkt. Klik på fanen "Personer" i spalten til venstre i figur 3. Herefter på plustegnet øverst i midten, hvor der står "Tilføj". Jeres vindue skulle gerne ligne figur 3, dog har jeg indskrevet lidt data. Jeg vil foreslå at man skriver information om sig selv eller den person, slægtsbogen skal tage udgangspunkt i. Under fanen "Hændelser" kan man klikke på plustegnet og få et nyt vindue, hvor man kan vælge mellem mange muligheder, blandt andet dåb, eksamen og begravelse og indtaste datoer og sted for disse. Bemærk: Datoer skal skrives

Figur 1. Her ses hjemmesiden, hvor man skal klikke på "Download Gramps". Herefter bliver man henvist til en anden side, hvor man skal klikke på "Windows Installer (64-bit) 3.4.8". Bemærk: Der er en særlig udgave til Mac-brugere.

Figur 2. Sådan ser programmet ud når man åbner det. Man kan her vælge imellem at oprette en ny slægtsbog, slette og omdøbe, samt indlæse eksisterende bøger.

Figur 3. Jeg har oprettet en ny person og er ved at skrive navn på vedkommende. Her skal man også vælge køn. Ønsker man at skrive fødselsdato osv. til personen, kan det gøres under "Hændelser".

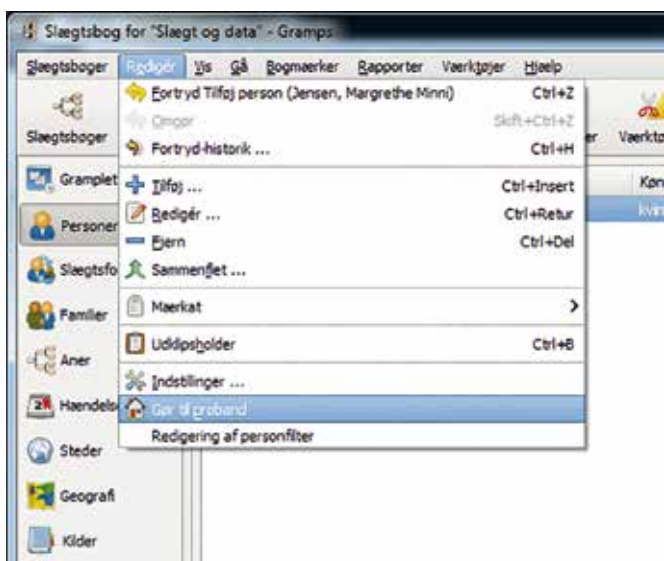
ÅÅÅÅ-MM-DD, altså d. 14. februar 1998 bliver til 1998-02-14.

Vi mangler stadig at lave en proband, hvilket er stampersonen for det hele. Gem den person du har skrevet om ved at klikke "OK", markér personen og find funktionen "Gør til proband" under menuen "Rediger".

Lidt kort om overskrifterne i spalten til venstre på figur 5; prøv at klikke lidt rundt imellem dem og opdag hvordan den info, du har indtastet, nu figurerer.

Grampletter: Dette er en samling af analyse-værktøjer, som programmet stiller til rådighed, f.eks. "Næste opgave", hvor den foreslår, hvilken information man kan lede efter eller indskrive, eller "Fornavns-sky", hvor den grafisk viser, hvor mange der bærer hvilket fornavn.

Personer: Her findes en liste over alle indskrevne personer, samt en smule data.

Figur 4. Viser funktionen "Gør til proband".

Figur 5. Her ses overskrifterne i venstre spalte.

Familier: En liste over alle familier i slægtsbogen. Hver familie (et par med/uden børn) får et ID-nummer, fx F127, og der står, hvem der er med.

Aner: Min yndlingsdel ved programmet. Her opstilles familien i et stamtræ eller i en vifte-model.

Hændelser: En liste over alle indskrevne hændelser. Som før skrevet er fødselsdag, eksamen og begravelse eksempler på hændelser. De får alle et nummer, ligesom familier, og man kan se dem herinde.

Steder: Har man skrevet kirker, steder eller sygehuse ind i forbindelse med hændelser, så vil information omkring dem alle være at finde her.

Geografi: Man kan skrive længde- og breddegrader ind for hændelser, og så kan de blive vist på et verdenskort.

Kilder: Selv er jeg ikke for god til at bruge denne funktion, men her kan man skrive, hvilken avis eller hvilket kirkebogsopslag man har fundet sin information i.

Citater: Det er det samme som med kilder, blot med personer, der har fortalt en historie om slægten, så man kan huske, hvem man kan spørge.

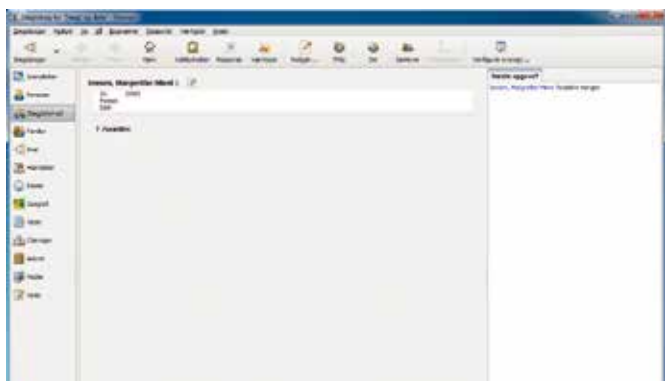
Arkiver: Her kan man samle beslægtet information. Det kunne være en samling af fortællinger omkring en kendt person i ens familie, eller hvis der er uoverensstemmelser i kilderne i forhold til en fødselsdato. I sådanne situationer kan det være rart at gemme flere kilder til en hændelse eller person.

Medier: Her kan man finde en oversigt over alle de billeder, man har lagt ind/vedhæftet hændelser eller personer.

Noter: Som med medier, dvs. at man kan se en liste over de noter, man har skrevet til hændelser og personer, hvilket også kan være en historie, en person, der ved noget, eller en kirkebogs-reference.

Mere kød på slægtsbogen

Nu har vi styr på den del, og vi kan nu få flere data ind i bogen. Personligt foretrækker jeg at arbejde ud fra fanen "Slægtsforhold" i spalten til højre. Som I kan se har min person ingen familie, så det gør vi noget ved. Ved at trykke på "Samlever" kan man indskrive en mand/kone

Figur 6. Vinduet viser den person man arbejder med.

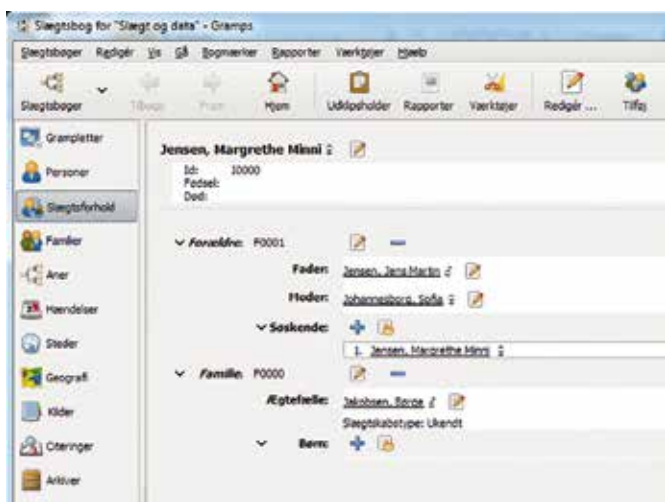
til vedkommende. Trykker man derefter på "Tilføj" kan vedkommende også få et sæt forældre. Det skal lige bemærkes, at den person, hvis navn står øverst, se figur 6, er den person man arbejder ud fra. Det kan nemlig let blive forvirrende, når både forældre, første og anden kone og børn af de forskellige ægteskaber står hele vejen nedad.

På figur 7 er der nu indsat mand og forældre til Margrethe Jensen. Det lille ikon med papir og blyant betyder, at man kan redigere familien, og plus-tegnene betyder, at der kan tilføjes børn.

Del dit arbejde

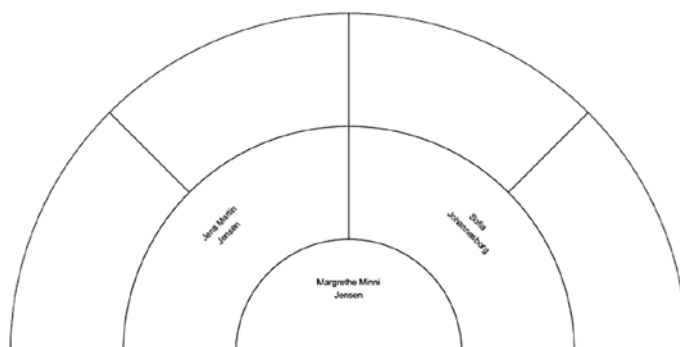
Lad os lege, at man har indtastet lidt mere data og nu gerne vil vise sin kusine, hvordan familien hænger sammen 3 generationer tilbage. Gramps har en smart funktion hvor man kan lave rapporter både i tekstform og grafisk. Der findes 27 forskellige måder at generere en form for rapport på med dataene, men jeg vil nøjes med at fortælle om 3 muligheder.

Klik på fanen "Rapport" øverst. Herefter åbnes et nyt vindue, hvor de mange muligheder er listet under nogle overskrifter. Mine 3 eksempler:

Figur 7. Billedet viser Margrethes familie i form af forældre og ægtemand.

3 generations vifte-ansetavle for Margrethe Mini Jensen

Figur 8. Vifte-ansetavle

Bøger; Bograpport

En samling af andre rapporter, f.eks. detaljeret efterkommerrapport og vifte-ansetavle i ét dokument, som man kan sende til familie og venner.

Grafiske rapporter; Vifte-ansetavle

Her bliver familien sat op som i et stamtræ, se figur 8, og man kan også se, hvor der "mangler nogen". Anetavlen kan være rigtig flot at printe ud og hænge op, hvis man har 5 eller flere generationer i programmet.

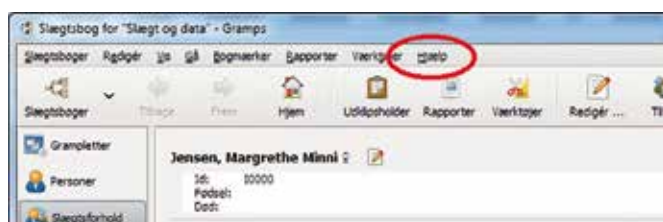
Tekstrapporter; Detaljeret efterkommerrapport

Her får personerne i slægtsprogrammet et nummer efter deres placering i slægtstræet, og al information omkring personen og familieforhold bliver skrevet ind. Rapporten indeles efter generation, og den er yderst behagelig at arbejde med som slægtsbog.

En lille sidebemærkning til rapporterne er, at de bliver lavet om til pdf-dokumenter, så når man sender dem til andre, kan der ikke ændres i dem. Skulle de have tilføjelser eller ændringer, kan disse indskrives i programmet, hvorefter en ny udgave af slægtsbogen kan genereres.

Har man en slægtning, der måske snart har fødselsdag og interesserer sig for slægten, kan man printe slægtsbogen ud og sætte den i en mappe, så man ligesom før i tiden har en fysisk slægtsbog til glæde for familien.

Jeg håber at denne lille vejledning kan være til glæde, gavn og hjælp for andre slægtsforskere. Skulle man ligge inde med et spørgsmål til programmet, så vil jeg foreslå, at man bruger "Hjælp"-knappen, der ligger øverst til højre i programmet. Men hvis I nu kører helt fast, må I gerne skrive til mig, og så skal jeg se, om jeg kan hjælpe.

Figur 9. Mulighed for hjælp i programmet

Noeste Sløegt & Data

bliver et helt særligt
nummer.

Som led i samarbejdet
med de øvrige
landsdækkende
slægtsforeninger
planlægger vi en fælles
udgave af Sløegt & Data
og Sammenslutningen
af Sløegtshistoriske
Foreningers
medlemsblad, Sløegten.

Nummeret bliver
i forhold til det
'normale' Sløegt & Data
udvidet med en del
sider. Der vil altså være
flere artikler, samtidig
med at det sædvanlige
medlemsstof for begge
foreninger bevares.

På redaktionen glæder
vi os til samarbejdet og
håber, vi får et endnu
bedre blad ud af det.

Tydning af den gotiske tekst side 10

1779:

d. 10 Søndag efter Trinit:1 blev Jens Skoubyes
Datter navnlig Karen begravet som
den 13 Augusti nestforved² var dræbt af
Lynet som havde slaget ned udi Skor-
steenen hvortil hun var kommen
efter sin Faders Anmodning for at hen-
te en glød til sin Faders³ Tobaks Pibe
men efterat Faderen, som igien-
nem den Aabenstaaende Stue Dør ud-
til Kjøkkenet saae Barnet falde ned
til Jorden Pludselig af Lynet⁴ som i-
giennem Skorsteenen ramte hende,
løb han i en Hast til Arnestedet og
løftede Barnet op i sine Arme og
fandt det Død dog løb nogle Draaber⁵
Blod udaf Næsen efterat det var op-
tagen⁶ Barnets Lemmer saavel som
Klæder befandtes urørte af Lynil-
den⁷, undtagen hendes Hue og Hoved Tøj
som var revet af Hovedet og fandtes
paa Kjøkken Gulvet split ad hist og
her i mange smaae stykker og hendes
Nakke Haar afsveeden og afbrændt.
Efter Forældrenes Begiering blev af mig
til en Kort Liig Tale forklaret og
anvendt Texten hos Johannem⁸ i det 12te
Cap: 28, 29 og 30 W. paa benævnte hendes
Begravelses Dag udi hendes alders 7 aar

- 1 Trinit. = Trinitatis. Det er et atypisk "T", også sammenlignet med de andre latinske "T" i den pågældende kirkebog. Det ligner mere et "P", men om der er tale om en decideret skrivefejl, er det ikke godt at vide. Det kolon, der er sat bagefter brugtes som forkortelsestegn, ligesom vi i dag bruger punktum.
- 2 nestforved = (næstforved) betyder egentlig "nærmest foran". Der er dog her lidt inkonsekvens i datoerne, da den 10. søndag efter trinitatis i 1779 ifølge Bauers Calender var den 8. august.
- 3 bemærk de to forskellige udgaver af det store "F" i Faders her og i linien før.
- 4 de to prikker/streger over "y" behøver man ikke transskribere. De blev brugt i håndskriften til at skelne det fra fx "g" og "j". Det har vi jo ingen problemer med i maskinskrift.
- 5 bemærk også to måder at skrive "D" på, endda i samme linie.
- 6 "efter at det var optagen", dvs. "efter at barnet var løftet op". (-og så burde der nok have været et punktum efter "optagen")
- 7 der står egl. "LynJl-den". "J" og "l" kunne bruges i flæng.
- 8 Johannem = Johannes i den latinske kasus genitiv (ejeform): Johannes' tekst.

Jensen og kongeslægterne

Af Kurt Lundskov.
Tousvej 63. 8230 Åbyhøj
lundskov@stofanet.dk
www.lundskov.dk

Hvis vi leder længe nok i vores slægt, siges det, at vi alle kan finde aner tilbage til Gorm den Gamle, der levede i 900-tallet. Og måske er der noget om snakken.

For et par år siden ville jeg lave en lille slægtsdatabase over den danske kongefamilie til eget brug. Dette var ikke så svært, da slægten er velbeskrevet helt tilbage til netop Gorm. Da kong Christian IX og dronning Louise som 'Europas svigerforældre' sørgede for, at deres børn kom godt i vej og blev gift ind i de andre europæiske fyrstehuse, begyndte jeg også at få anerne med uden for Danmarks grænser. De royale familier havde jo også slægtsforbindelser til de mange adelsfamilier rundt omkring, både herhjemme og i udlandet. Da også adelslægterne er rigt dokumenteret i adelsbøger, blå bøger og biografiske leksika, var de derfor heller ikke vanskelige at finde frem til. Antallet af personer i min royale slægtsdatabase begyndte så pludselig at vokse uventet meget.

Undervejs viste det sig imidlertid, at der også begyndte at dukke mange almindelige borgerlige væsener op, som skulle med. Selv om det var kutymen, at adelsfolket blev indgift i egne cirkler, var der alligevel mange, der så at sige trådte ved siden af egen stand og fandt sig en ægtefælle blandt det almindelige borgerskab.

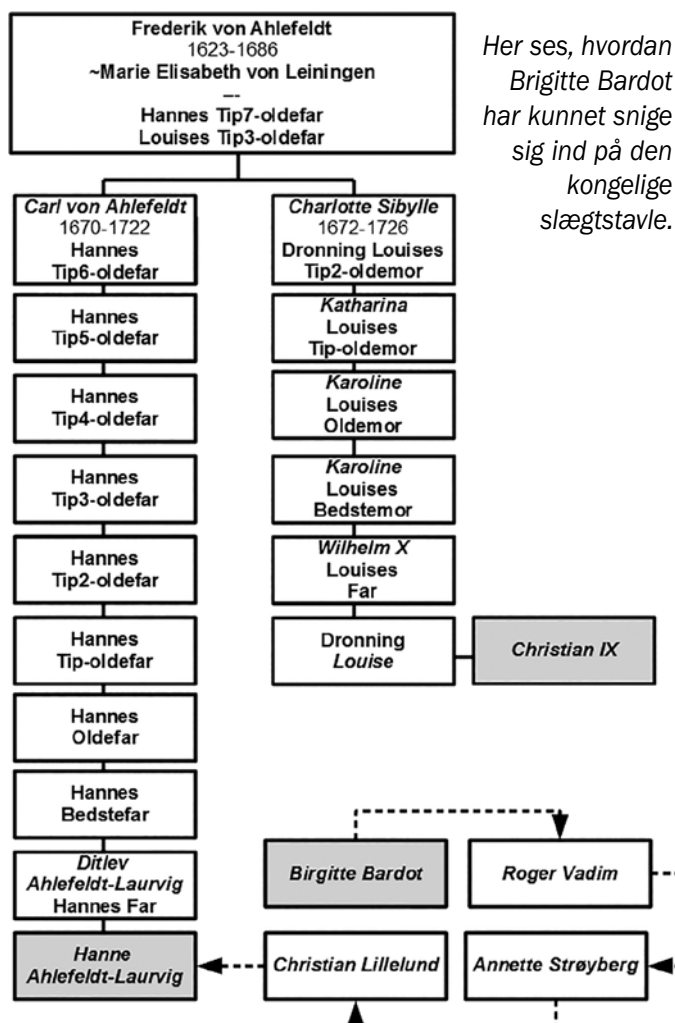
Dem til venstre og frillerne

I dag er min royale database foreløbig blevet til mere end 28.000 personer fra nær og fjern, høj som lav. Alle disse tusinde personer har uden undtagelse relationer til Christian IX og hans viv.

Nu er de dog ikke alle i direkte slægt med kongefamilien. Mange er kommet med i kraft af slægtssammenfald. En adelsmand, hans kone og børn kan godt have slægtsrelationer til de kongelige. Hvis han så blev gift to, tre eller fire gange (og det skete bestemt tit, også i de

Kong Christian IX og droning Louise

Laurits Tuxens berømte maleri af Europas svigerforældre, omgivet af deres børn og børnebørn

kongelige kredse) vil hans øvrige koner og deres eventuelle nye mænd og børn også komme med på listerne. Disse supplerende familierelationer er dog ikke en del af kongeslægten sådan genealogisk set, men de får det, jeg kalder slægtssammenfald.

Hertil kommer de koner, der blev gift med konger, fyrster, prinser, greve og baroner 'til venstre hånd'; eller var maîtresses og friller, finere ord for elskerinder (hvorfor er det i øvrigt altid konerne, og ikke mændene, der er til venstre hånd?).

Brigitte Bardot og kongehuset

Et eksempel kan vise, hvordan skuespilleren Brigitte Bardot – til min egen forundring – havnede i slægtsdatabasen over de danske kongefamilier.

Brigitte Bardot (født 1934) var bl.a. gift med filminstruktøren Roger Vadim. Han havde også været gift med den danske skuespiller Annette Strøyberg. Og Annette var tidligere partner med chefredaktør Christian Lillelund. Også Christian havde haft andre ægteskaber, bl.a. komtesse Hanne Ahlefeldt-Laurvig. Og netop komtesse har direkte aner til kong Christian IX, via stamfaderen Frederik von Ahlefeldt (1623- 1686), hvis datter Charlotte Sybille (1672-1726) gennem børn, børnebørn, oldebørn og så videre fik direkte slægtsforbindelse til kong Christian IX's hustru dronning Louise.

Jensen og de kendte

Selv om man hedder Jensen, Hansen, Nielsen eller har et andet borgerligt navn, kan man altså godt have royale aner, eller i hvert fald slægtssammenfald til blåt blod. I min database er der flere hundrede personer, der blot har et ganske almindeligt 'sennavn.

Mange historiske personer er på denne måde også blevet knyttet til de royale familier. Blandt disse kan nævnes: Steen Steensen Blicher, Karen Blixen, James Bond-forfatteren Ian Fleming, den franske kunstmaler Paul Gauguin, brygger I.C. Jacobsen, filosofen Søren Kierkegaard, Elvira Madigan, Mærsk McKinney Møller, Olof Palme, Poul Reumert, Magasins grundlægger Emil Vett samt, ikke at forglemme, skræddersvend Jens Frantz Christensen, der blev født 1819 i Gjern sogn, og fru hørkræmmer Caroline Jensen, født 1845 i København. En del af deres slægter findes også i databasen. Så ja, slægtsforskning kan føre mange steder hen både i verden og i tiden.

Hvis du skulle få lyst til at se, om du kan have slægtsmedlemmer, der ad kringlede veje når ind i de royale rækker, kan du kigge forbi lundskov.dk/kongehus. Skulle du være heldig at finde relevante slægtsmedlemmer i databasen, så lav for en ordens skyld lige fakta-tjek med primære kilder, inden de får plads i din egen slægts stam-tavler.

Fynske fæster færdige

Mette Fløjborg

formand for DIS-Odense
email: mette@flobjorg.dk

Efter ca. 2 års tastearbejde er DIS-Odenses flittige indtastere nu færdige med at indtaste navne på alle 42.000 fynske fæstebønder i perioden 1680-1915. Udover fæsterens navn, får du også navnet på den forrige fæster og hvilket sidetal i fæsteprotokollen, du skal slå op på for at læse om fæstekontrakten.

Denne unikke database er blevet til i samarbejde mellem DIS-Odense og DIS-Danmark. DIS-Odense har udviklet idéen og lavet det store tastearbejde og efterbearbejdning af de mange data. DIS-Danmark har via webmaster Arne Feldborg bistået med opbygning af en flot database, og foreningen lægger webplads til hele herligheden. Du kan søge information om de fynske fæstebønder på www.faesterogskifter.dk.

Du kan også se en video om, hvordan man søger i databasen på www.youtube.dk – skriv søgeord 'fæster og skifter'.

Fynske skifter

Hvis du leder efter en afdød fynbo, kan du i samme data-

base finde mere end 80.000 fynske skifter. Godsskifterne er færdige, og lige nu indtaster vi navne på skifter for døde, som boede på landet uden for godsernes jord – de indtastes fra herredsfogedens arkiv – og de, der er døde i byerne, som indtastes fra byfogedens arkiv.

Fæster og skifter i andre landsdele

Ribe Amt er så småt ved at blive indtastet – DIS-Varde er begyndt på denne opgave. Der er plads til mange flere, hvis andre dele af landet skulle have lyst til at gå i gang. DIS-Odense hjælper gerne med regneark til indtastning, vejledning og et besøg, hvis andre foreninger har lyst til at gå i gang.

Indtil databasen bliver landsdækkende, må du gå den hårde vej med at finde ud af, under hvilken myndighed, den person, du søger oplysninger om, er død (eller under hvilket gods han havde et fæste). Derefter søger du på godsets eller myndighedens navn på www.sa.dk i Daisy-boksen. Derefter skulle der gerne fremkomme navneregistre til skifter/fæster.

Navnregistre til fæsteprotokoller: Vis data

Data for Jens Andersen Id-nr: fst-51072

Fæsteoplysninger				
Fornavn	Jens			
Efternavn	Andersen			
Stednavn	Hasmark			
Ejendom	Gaard			
Fæstedato	01 Apr 1806			
Kom fra eller fodested	Torreso			
Navn forrige fæster	Jens Nielsen			
Tidl. fæsters relation til ny fæster				
Sidetal i fæsteprotokol	139			
Billednr. i navneregister	12			
Kildetype	Navneregister fæster			
Bemærkning 1	JN er dod. JA har ægtet enken			
Bemærkning 2				
Indtasters kommentar				
Indtaster	Lise Vohtz			
Links				
Wadschier	Navneregister til fæsteprotokol 1700-1921			
Familysearch	Fæsteprotokol 1700-1921			
Andre oplysninger				
Fæstemyndighed	Hofmangsgave gods	Wikipedia	Daisy	Googlemaps
Amt	Odense	Wikipedia	Daisy	Digdag
Stednavn	Hasmark			Googlemaps

Så nemt finder du fæsteprotokollens tekst om dette fæste:

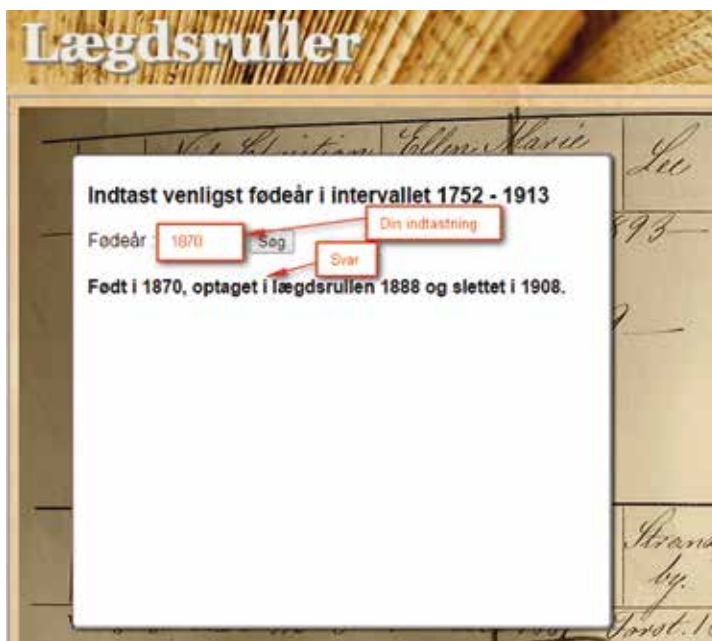
1. Klik på linket til fæsteprotokollen her
2. Bladr frem til det HÅNDSKREVNE sidetal 139 i protokollen

Eksempel på oplysninger om en fæstebonde

DIS-Odense har lavet en ny hjemmeside, www.lægdsruller.dk/, der samler mange gode links og værktøjer om militærets register over 'kanonføde': Lægdsrullerne.

Der findes mange hjemmesider om dette emne, men denne indeholder især et stykke værktøj, der er meget praktisk: 'Ind og ud af rullen hvornår?'. En lille enkel knap, der hurtigt kan give dig svar på, hvornår du skal lede, blot du kender et årstal for din forfaders fødsel.

Vi arbejder i skrivende stund på endnu et søgeværktøj: Du har sognets navn og et årstal – hvilken udskrivningskreds og lægdsnummer har sognet?

Eksempel på søgning og svar

LÆGDSRULLER - HVOR SVÆRT KAN DET VÆRE?

Slægtsforskere og andre med interesse for historie kan have stor glæde af lægdsruller, som er militærets registrering af drenge og mænd gennem århundreder.

Kongen skulle vide, hvor mændene var, så han kunne samle en hær, når der blev krig. Derfor er drenge og mænds flytninger omhyggeligt noteret.

I vore dage kan slægtsforskere og andre bruge lægdsruller til at finde ud af, hvor mændene flyttede hen og selvfølgelig også til at se hvilke krige de deltog i, hvor de aftjente værnepligt, hvilke skavanker de havde og hvad deres far hed osv.

Svaret er: Det er ikke så svært - bare kom i gang!

IND OG UD HVORNÅR?
Få svar på det svære spørgsmål her:
IND OG UD AF RULLEN - HVORNÅR?
Her finder du let årstallet for, hvornår drengen er skrevet ind i lægdsrullen, og hvornår han er slettet igen.
Det eneste du skal vide, er året for hans fødsel.
Søgefunktionen er udviklet af Mette Fløjborg og Povl Kishing-Møller.
Indtil nu har man været nødt til at bruge tabeller i bøger og hæfter, som ikke beskriver faldgrubeerne

STALDFIDUSER
Her er en sognefortegnelse til lægdsruller.
Her kan du se en fortegnelse over lægdernes numre.

ONLINE LÆGDSRULLER
Rigsarkivet har nu lagt langt de fleste lægdsruller online her. Den version, du finder online, er den centralt forte version, nemlig Statens abstraktar. Den er ikke så udførlig. Der findes flere

Den ny hjemmeside

Om at arbejde med slægtsprogrammer

Af **Frode Engbæk**
M. C. Holsts Vej 3
8270 Højbjerg
Tlf.: 22 73 40 12
frode@engbaek.com

Når man udfører slægtsforskning, skal man kunne organisere og gemme oplysningerne, efterhånden som man finder dem. Man vil typisk begynde med de nemmest tilgængelige oplysninger, og senere finde de sværere tilgængelige oplysninger. Man vil som regel ikke finde oplysningerne i nogen logisk, systematisk eller kronologisk rækkefølge. Man kan selvfølgelig samle oplysningerne til eget brug, men hvis man vil formidle oplysningerne til andre, skal oplysningerne serveres på en læse- og seværdig måde.

Jeg har selv skrevet flere slægtsbøger, udgivet som både e-bøger og almindelige bøger, og bruger primært tekstbehandlings- og slægtsforskningsprogrammer til opsætning og overblik. Min slægtshistorie går kun tilbage til slutningen af 1700-tallet, fordi kirkebøgerne før 1814 mangler i to sogne, som jeg stammer fra.

Styr på anerne

Man kan med fordel bruge et slægtsprogram for at beskrive slægtskabet imellem personerne. Slægtsprogrammer er databaser, som kan holde styr på forholdene imellem forældre, børn og søskende ud i mange led. Andre databaser kan ikke udføre denne opgave!

Når man har valgt en udgangsperson, en proband, kan man få vist efterkommerne eller anerne til denne person med et udvalg af de oplysninger, som man har indtastet. Dette gør slægtsprogrammerne enestående.

Man har 126 aner fra og med ens forældre og til og med ens 3 x tipoldeforældre, hvis der ikke er indavl (anesammenfald).

Derfor kan man nemt finde 100 aner, og med søskende kan det nemt blive til 500 personer, måske flere. Slægtsprogrammet hjælper en med at holde rede på alle disse personers indbyrdes slægtsskab.

Da jeg deltog i mit første kursus i slægtshistorie, blev jeg oplært i Brothers Keeper. Da jeg ikke har lært andre slægtsprogrammer at kende, bruger jeg dette program som udgangspunkt her. Læreren holdt også kurser i nabobyen, hvor hun underviste i et andet slægtsprogram. Det er ikke min mening at fremhæve det ene program frem for andre.

Man indtaster slægtsforholdene (forældre, barn, søskende eller ægtefælle) samt de basale slægtshistoriske oplysninger: tider og steder for fødsel, dåb, død, begravelse og eventuelt ægteskab.

Når man har fundet og indtastet disse oplysninger,

kunne man tro, at man var færdig med denne person, men man er kun lige begyndt.

Oplysninger om personer i Brothers Keeper

Jeg kræver, at der skal være fundet både et eller flere fornavne og et efternavn til en person. Derfor indtaster jeg ikke personer, som døde før navngivningen. Maren Jensdatters far hed Jens til fornavn, men hvis det er den eneste oplysning, som jeg har om ham, bliver han ikke registreret. Min lærer fortalte, at man skal bruge det navn, som personen fik ved dåben, med mindre personen har fået bevilget en navneændring.

Hver person får et løbenummer. For hver person kan man indtaste en biografi med fri tekst, samt adresse og alternative navne.

For hver begivenhed, for eksempel en dåb, kan man også indtaste oplysninger i felterne: note, kilde og vidner. Vidner er amerikansk for faddere og forlovere, men det kan også være personer, som er tilknyttet andre begivenheder. I dette felt kan man indtaste: personnavn, løbenummer, en dato og en kilde. Dette er godt, hvis fadderne og forlovene er beslægtede med den omhandlede person og i forvejen optræder i databasen. Ellers kan man få en masse ubeslægtede personer ind i persondatabasen.

I feltet for kilde kan følgende oplysninger indtastes: forkortelser, titel, forfatter, forlag og dato. Dette er praktisk, hvis kilden er en bog, men mindre praktisk, hvis kilden er for eksempel en kirkebog eller en upubliceret fortælling, som en slægtning har skrevet.

I notefeltet kan man skrive helt frit.

Geografiske oplysninger

Når man indtaster stednavne, skal man tænke på, hvilke stednavne som er kendt for læserne, og hvilke faciliteter slægtsprogrammet stiller til rådighed.

Jeg indtaster sognets navn og eventuelt landsbyens, ejerlavets eller gårdens navn for landbefolkningens vedkommende, og byens navn og eventuelt gadenavn og husnummer for byboerne.

For at få det optimale udbytte skal stednavnene altid skrives ind på samme måde, for når jeg har indtastet de første bogstaver i stednavnet, kan slægtsprogrammet vise de stednavne, som begynder med disse bogstaver. Derfor er det vigtigt, i hvilken rækkefølge stednavnene indtastes.

Hvis jeg havde indtastet gadenavnet først efterfulgt af bynavnet, og jeg tastede for eksempel 'Algade', ville jeg få en liste over Algader i flere forskellige byer. Da jeg indtaster sognets navn først efterfulgt af landsbyens, ejerlavets eller gårdens navn, kan jeg få vist stednavnene inden for sognet ved at taste de første bogstaver i sognets navn. Dette finder jeg praktisk.

Jeg bruger nutidens autoriserede stednavne, uanset stavemåden i kilden.

Når man kommunikerer med en person, har man en formodning om, hvilken viden læseren, lytteren eller tilskueren har. Hvis man mener, at personen mangler en viden, må man finde ud af, hvordan man bedst viderebringer denne viden.

Man må også forudsætte, at læseren kender Danmarks geografi, for eksempel de større byer, og at læseren har en kortbog med indeks, så læseren kan finde de mest betydningsfulde stednavne.

Bogen *Sogn, herred – kirkebøgerne* på Statens Arkiver er en god indgang til geografien. Navne på amter og herreder findes jo ikke på nutidige kort. Både slægtshistorikeren og læserne lærer dog hurtigt, i hvilke amter og herreder sognene ligger.

Folketællinger

Man kan indtaste folketællinger som en begivenhed, det vil sige med dato og sted. Man kan indtaste yderligere oplysninger som ved andre begivenheder. Man kan indtaste navnene på de andre personer i husstanden, enten som fri tekst i noten eller som vidner.

Kilder

Det er vigtigt at skrive, hvor man har fået oplysningerne fra, så læseren har mulighed for at efterprøve min afskrift. Dette er vigtigt, selvom det kan være trættende at læse henvisningerne til kilderne.

En fødselsdato kan være hentet fra en kirkebog, en folketælling, en gravsten, et skifte eller noget andet, og disse kilder er ikke lige pålidelige.

Er kirkebøgerne fra 1611 til 1981 for Nordby Sogn på Fanø 1 kilde, 18 kilder eller 5.000 kilder, når de skal skrives i en kildehenvisning? Jeg skriver altid sidetallet fra kilden; det ændrer sig ikke som en henvisning til eksempelvis et opslag på AO kan gøre.

Mine anvendelser af slægtsprogrammet

Da jeg havde indtastet cirka 2.500 personer, sendte jeg en ged-fil ind til GEDCOMP, som er en sammenligningscentral for slægtninge. Det skabte kontakt til slægtninge, som jeg stadigvæk samarbejder med. GEDCOMP's hjemmeside er www.lklundin.dk/gedcomp/index.php

Hvis jeg kan, finder jeg også svigerfamiliens aner indtil slutningen af 1700-tallet inden for den egn, som jeg arbejder med. Derfor kan jeg benytte slægtsprogrammet til at finde et eventuelt slægtskab imellem ægtefæller.

Jeg får anetavler og efterslægtstavler tegnet ved hjælp af shareware-programmet Genealogica Grafica, som benytter ged-filen som input.

Hjemmesiden er: www.genealogicagrafica.nl/

Mit valg: Biografier om Ægtepar

Da jeg begyndte på slægtshistorie, ville jeg præsentere beretningerne som "Biografier om Ægtepar", det vil sige, at ægtepar er 'enheden' for beretningen. Biografierne skal beskrive ægteparret fra fødsel til nekrolog og skifte. Biografierne skal være komplette beretninger.

Når man skriver i et tekstbehandlingsprogram, har man fordel af alle programmets muligheder med hensyn til fleksibilitet, redigering, opsætning, indsættelse af billeder og så videre. Oplysninger fra skemaer kan skrives som prosa, og derved bliver de mere læsevenlige. Man kan se resultatet, mens man skriver og redigerer.

Jeg valgte at skrive biografierne i Microsoft Word, men jeg kunne have brugt et andet tekstbehandlingsprogram. Det er ikke min mening at fremhæve det ene tekstbehandlingsprogram frem for andre.

Navngivning af dokumenter

Jeg har valgt, at hver biografi skulle være et selvstændigt dokument til at begynde med, og biografierne skal derfor have hvert sit filnavn.

Hvis man begrænser sig til at beskrive ens aner og disses søskende, kan man bruge anenumrene som filnavne, men hvis man flytter fokus til sine børn, forældre eller ens fætter, bliver anenumrene forkerte.

Jeg danner filnavnene på følgende måde: Biografien om **Bertel Andersen** og **Dorte Christensen** får filnavnet *anbechdo*. Det er sjældent, at biografierne for to ægtepar skal have samme filnavn. Desuden har jeg placeret biografierne for min faders slægtninge i et bibliotek, og biografierne for min moders slægtninge i et andet bibliotek. Derved halveres sandsynligheden for sammenfald af filnavne.

Biografiens disposition

Biografien begynder med en faktaboks. Øverst er ægteparrets fire forældre nævnt med navn, samt fødsels- og dødsår. Dernæst kommer de to ægtefællers navne og de klassiske oplysninger: dato og sted for fødsel og død. Sidst dato og sted for bryllup og børnenes navne. Så ved man, hvor man er med hensyn til personer, tid og sted.

Dernæst kommer oplysningerne for hver person indtil vielsen i to spalter. Oplysningerne er ordnet kronologisk. Oplysninger om det beslægtede barn er gentagelser fra forældrenes biografi.

Dette er en følge af, at biografien skal være komplet. Oplysningerne om det ubeslægtede barn, svigersønnen eller svigerdatteren skrives kun her.

For at oplysningerne for to ugifte personer kommer til at stå pænt ud for hinanden, skriver jeg ikke oplysning-

3.12 Jens Christian Thomsen og Mariane Sørensdatter

<u>Thomas Jensen</u>	<u>Kirsten Jensdatter</u>	Søren Larsen	Kirsten Christensdatter
1785 - 1861	1790 - 1838	1806 - 1862	1805 - 1850
Jens Christian Thomsen		Mariane Sørensdatter	
Født: 31. august 1826 i Heden, Råbjerg Sogn		Født: 13. december 1828 i Elling Sogn	
Død: 6. februar 1917 i Øster Hale, Hørby Sogn		Død: 26. juni 1915 i Øster Hale, Hørby Sogn	
Gift: 16. december 1859 i Elling Kirke			
Børn: <u>Thomas Peter Thomsen</u> og Jens Christian Thomsen †			

Jens Christian blev født den 31. august 1826, hjemmedøbt samme dag, og fremstillet den 8. oktober 1826. Forældrene var jordbruger Thomas Jensen og hustru Kirsten Jensdatter af Heden. Han blev båren af konen Kirsten Christensdatter af Bunken. Faddere var Karen Jensdatter, der tjente på Heden, smed Christen Jensen af Lodskovvad, jordbruger Peder Nielsen af Hvidemose, husmand Christen Jensen af Kylløbæk [Råbjerg Sogn, kirkebog for 1814 - 1836 side 21 opslag 20]

Ved folketællingen i 1834 boede Jens Chr. Thomsen hos sin familie i et hus på Heden, Råbjerg Sogn:

Thomas Jensen, 50 år, gift, plovdrivende avlsbruger

Kirsten Jensdatter, 44 år, gift, hans kone

Birgitte Thomasdatter, 13 år, barn

Kirsten Thomasdatter, 10 år, barn

Jens Christian Thomsen, 8 år, barn

Jens Thomasen, 5 år, barn

Jens Christensen, 81 år, enkemand, aftægtsmand

Jens Christian Thomsen blev konfirmeret den 2. søndag efter påsken i 1841. Faderen var Thomas Jensen, og moderen var Kristine Jensdatter på Heden. Han havde gode kristendoms-kundskaber og gode forhold [Råbjerg Sogn, kirkebog for 1837 - 1854 side 102 opslag 60]

Mariane Sørensdatter blev født den 13. december 1828 og døbt den 27. december 1828. Forældrene var husmand Søren Larsen og hustru Kirsten Christensdatter af Varmløse. Fadderne var Anne Nielsdatter af Folden, Karen Sørensdatter af Mejling, Søren Sørensen Folden, Thomas Christensen Kudsk af Bratten og Christen Mortensen, Heden af Råbjerg Sogn [Elling Sogn, kirkebog for 1814 - 1835 side 139 opslag 72]

Ved folketællingen i 1834 boede Mariane Sørensdatter hos sine forældre i et hus i Elling By:

Søren Larsen, 28 år, gift, husmand

Kirsten Christensdatter, 29 år, gift, hans kone

Ane Marie Sørensdatter, 7 år, barn

Mariane Sørensdatter, 5 år, barn

Krestine Sørensdatter, 3 år, barn

Larsine Sørensdatter, 1 år, barn

Mariane Sørensdatter blev konfirmeret den 30. marts 1845. Forældrene var husmand Søren Larsen og kone af Varmløse. Hun var god af kundskaber, og hun var sædelig [Elling Sogn, kirkebog for 1835 - 1856 side 273 opslag 129]

Ungkarl **Jens Christian Thomsen**, 33 år, i Lomandshave og enken **Mariane Sørensdatter**, 32 år, i Lomandshave blev viet den 16. december 1859. Forloverne var gårdmand Anders Christensen i Frøkjær og husmand Søren Larsen i Holmen. Skiftebrev af den 8. juni 1859 [Elling Sogn, kirkebog for 1856 - 1873 side 339 opslag 147].

Mariane Sørensdatters første mand, Jens Christensen, døde den 11. maj 1859. Han var gift gårdmand i Nørre Lomanshave, og han blev 31 år gammel [Elling Sogn, kirkebog for 1856 - 1873 side 563 opslag 237]

Ved folketællingen i 1860 boede familien i Nørre Lomanshave i Elling Sogn:

Jens Chr. Thomsen, 34 år, gift, gårdmand, husfader, født i Råbjerg Sogn

Mariane Sørensen, 32 år, gift, hans kone

Christen Jensen, 6 år, deres barn

Maren Kirstine Jensen, 4 år, deres barn

3.12 Jens Christian Thomsen og Mariane Sørensdatter

Søren Chr. Jensen, 3 år, deres barn

Mariane Hendriksen, 17 år, ugift, tjenestepige

De øvrige var født her i sognet

Jens Christian Thomsen og Mariane Sørensdatters børn var:

- **Thomas Peter Thomsen** blev født den 2. oktober 1863 og døbt den 25. oktober 1863. Forældrene var gårdmand Jens Christian Thomsen og hustru Mariane Sørensdatter, 36 år, i Nørre Lomanshave. Fadderne var barnets moder, som holdt sin kirkegang, husmand Jens Sørensen på Elling Mark, husmand Otto Anton Neist på Heden, gårdmand Ole Thomsen i Bratten og pige Dorthé Marie Jensen i Langthjem [Elling Sogn, kirkebog for 1856 - 1873 side 63 opslag 32]
Thomas Peter Thomsen blev konfirmeret den 30. september 1877. Faderen var gårdmand Jens Kr. Thomsen, Lomanshave. Karaktererne for kundskaber og opførsel var mg og mg [Elling Sogn, kirkebog for 1869 - 1889 side 562 opslag 221]
Ved folketællingen i 1880 var **Thomas Peter Thomsen**, 16 år, født i Elling Sogn, tjenestekarl på gården Nygård hos Carl Bjørn Sørensen i Byrum Sogn, Læsø.
Thomas Peter Thomsen blev optaget i lægdsrullen for Frederikshavn i 1881. Han var 155 cm høj, platfodet og maskinarbejder. Han gjorde tjeneste fra den 4. juni til den 3. oktober 1887 (læg 470 nr. 12).
Thomas Peter Thomsen var optaget i lægdsrullen for Ålborg Købstad (læg 421 nr. 168) i 1888. Han rejste til København i 1891, Tøjhusafdelingen (læg 1 nr. 3912). Han rejste i 1893 til Flade Sogn (læg 482 nr. 58).
Hans navn kan ikke findes i folketællingerne i Ålborg i 1890 eller i Hjørring Amt efter 1901.
- **Jens Christian Thomsen** blev født den 6. juni 1868 og døbt den 28. juni 1868. Forældrene var gårdmand Jens Christian Thomsen og hustru Mariane Sørensen, 39 år, i Lomanshave. Fadderne var barnets moder, som holdt sin kirkegang, husmand Ole Thomsen i Bratten og Anders Christensen i Bangsminde, karl Christen Jensen i Lomanshave [Elling Sogn, kirkebog for 1856 - 1873 side 91 opslag 46]
Jens Chr. Thomsen, 1 ½ år, døde den 18. oktober 1869, og han blev begravet den 24. oktober 1869. Han var gårdmand Jens Chr. Thomsens barn i Frydkjær [Elling Sogn, kirkebog for 1856 - 1873 side 573 opslag 242]

Ved folketællingen i 1901 boede familien i Bangsbostrand, Flade Sogn:

Jens Chr. Thomsen, født den 31.8 1826, gift, husfader, particulier, født i Råbjerg Sogn

Mariane Thomsen, født Sørensen, født den 13.12 1828, gift, husmoder, født i Elling Sogn

Mariane Thomsen, født Sørensdatter, 86 år, døde den 26. juni 1915 i Øster Hale, Hørby Sogn, og hun blev begravet den 2. juli 1915 i Flade Kirkegård. Hun var gift med forhenværende gårdmand Jens Christian Thomsen, og deres sidste fælles bopæl var Øster Hale [Flade Sogn, kirkebog for 1914 - 1918 side 269 opslag 232 og Hørby Sogn, kirkebog for 1911 - 1917 side 308 opslag 272]

Jens Christian Thomsen, 90 år, døde den 6. februar 1917 i Øster Hale, Hørby Sogn, og han blev begravet den 16. februar 1917 i Flade Kirkegård. Han var partikulier og enkemand efter Mariane Sørensen [Flade Sogn, kirkebog for 1914 - 1918 side 247 opslag 215 og Hørby Sogn, kirkebog for 1911 - 1917 side 278 opslag 252]

Et eksempel fra en af Frode Engbæks slægtsbøger, der viser opstillingen af biografien.

gerne i to spalter, men i en tabel med usynlige kanter med to kolonner og flere rækker.

Til sidst skriver jeg resten af biografien i hele sidens bredde, begyndende med vielsen og afsluttende med nekrologer og skifter. Jeg har valgt at ordne oplysningerne emnemæssig.

En skabelon med faktaboksen og tabellen letter indskrivningen meget.

Hvis en person ikke bliver gift, kan jeg gøre denne persons biografi færdig hos forældrene, eller personen kan få sin egen biografi, hvor faktaboksens ene halvdel mangler.

Da jeg skrev dansk stil for mere end et halvt århundrede siden, indså jeg, at mine evner som forfatter var begrænsede. Som skrevet ovenfor kan en slægtshistoriker komme ud for at beskrive flere hundrede fødsler og dåb. Jeg har indset, at jeg ikke kan skrive flere hundrede spændende variationer over temaet "fødsel og dåb". Derfor benytter jeg metoden 'kildeafskrift', men jeg prøver på at gøre afskrifterne læselige ved at gengive oplysningerne i skemaerne i hele sætninger.

Faddere eller forlovere fortæller noget om personernes omgangskreds, og disse oplysninger er vigtige at få med. Det er måske de eneste personlige oplysninger, som er overleveret om indsidderne i den første halvdel af 1800-tallet. Men jeg overlader det til læserne at finde ud af, hvordan fadderne og forloverne var i familie med biografens hovedpersoner.

Da jeg lægger vægt på, at biografierne skal formidles, bliver de skrevet med nutidig retskrivning og uden forkortelser.

Desuden håber jeg, at biografierne bliver læst om mange år. Jeg tilføjer en forklaring af udtryk, som jeg ikke kender, ligesom jeg prøver på at forudse, hvilke udtryk som kan blive ukendte med tiden. Det kan være for eksempel karakterskalaer og navne på uddannelser og virksomheder.

Jeg samler biografierne til en slægtshistorie ved at kopiere og indsætte biografierne i den rækkefølge, som jeg ønsker. Jeg beholder dispositionen med faktaboksen øverst på en side. Til sidst kan jeg danne en indholdsfortegnelse og et register over slægtningene.

Undgå visse gentagelser: Informationen er i overraskelsen

Jeg skriver kilden til en kirkebog således: "Elling Sogn, kirkebog for år A – år B, side C, opslag D", og kilden skri-

ves direkte efter teksten. På den måde er det overflødigt at skrive, at den kirkelige handling foregik i kirken. På et tidspunkt blev der bygget endnu en kirke i sognet, Strandby Kirke, og den samme kirkebog benyttes for at notere de kirkelige handlinger for begge kirker. Hvis den kirkelige handling ikke foregik i Elling Kirke, skriver jeg det.

Da jeg begyndte på slægtshistorie, var jeg 'overgrundig'. Siden har jeg lært at slette gentagelser, som kan være trættende at læse. Her er der nogle eksempler på, hvordan teksten kan forkortes, uden at det går ud over indholdet:

- 1) Hvis en konfirmand boede hjemme, er det ikke nødvendigt at skrive både konfirmandens og forældrenes bopæl. Det er således også overflødigt at skrive, at en hjemmefødsel foregik på forældrenes bopæl.
- 2) Hvis husbond var gårdmand, er det overflødigt at skrive, at tjenestefolkene boede på en gård.
- 3) Da "den sidste fælles bopæl" er ens for de to ægtefæller, er det kun nødvendigt at skrive den ved den først afdøde ægtefælle.
- 4) Ved folketællinger kan mange gentagelser undgås ved at skrive: "De var alle født her i sognet" eller "De øvrige var født her i sognet". Jeg skriver kun datoen for folketællingen, hvis jeg vil forklare, hvorfor en person er med eller ikke er med i folketællingen. Jeg undlader også oplysningen om, at hjemmeboende børn under 18 år var ugifte.

Husk at skrive det usædvanlige!

Sikring af oplysninger

Det er væsentlig at beskytte arbejdet imod nedbrud eller tyveri af computer. Dette sker, når man mindst venter det! Jeg har en ekstern harddisk, som tager backup, når computeren ikke har været brugt i fem minutter.

Når jeg har tilføjet oplysninger til en biografi, tager jeg en udskrift. Jeg ordner biografierne efter mandens navn og eventuelt fødselsår. Hvis jeg vil finde biografien for en kvinde, kan jeg finde mandens navn ved hjælp af slægtsprogrammet.

Jeg beskytter mit arbejde ved at tage en udskrift af biografierne, hver gang jeg har skrevet noget nyt, og sætte udskriften ind i et ringbind. Ringbind med slægtsoplysninger går sjældent pludseligt i stykker, og de er sjældent værdifuldt tyvegods.

Har du släkten i Sverige?

ArkivDigital har källorna!

Aldrig förr har det varit enklare att finna sina förfäder och släktingar i Sverige!

ArkivDigital digitaliserar sedan ett tiotal år svenska kyrkböcker, bouppteckningar, militära rullor och många andra källor och gör dem tillgängliga på internet. Med ett abonnemang får du tillgång till ArkivDigitals ständigt växande databas med över 100 miljoner sidor med gamla dokument. Du

kan söka dina förfäder och släktingar i hela Sverige (och på Åland) i födelse-, vigsel- och dödböcker, flyttningslängder och i de så kallade husförhörslängderna (se bilden), ett slags kontinuerligt förda folkräkningar (folketellingar).

Nu kan du prova ArkivDigital gratis i sju dagar (ord. pris: 85 svenska kr). Ett helårsabonnemang kostar 1295 svenska kronor.

www.arkivdigital.se

ArkivDigital
Din nyckel till historisk kunskap

ArkivDigital digitaliserar historiskt källmaterial med nyaste teknik och tillhandahåller bilderna via internet åt historiker, släkt- och hembygdsforskare och andra intresserade. Bolaget startade 2005 och har ca 35 anställda och 370 aktieägare.

Slægtsforskning er noget helt specielt!

Af Erik Broch Hansen
Grydskold Bakke 27,
6000 Kolding
Tlf. 75 52 62 10

Vi har alle en slægtshistorie, vi kan se tilbage på, og hvis man søger efter sine aner, bliver det endnu mere spændende.

De, der søger efter deres aner, kaldes genealoger, og er man først kommet i gang med at søge efter sine forgængere, er det noget, der fænger langt frem i tiden. Man opdager forskellige situationer, man ikke tidligere har kunnet forestille sig, og det er, som om det fænger mere, jo ældre man bliver.

Hvis man er bosat i udlandet enten over kortere eller længere tid og møder mange forskellige mennesketyper, kan det være spændende at se tilbage til sine rødder i sit tidligere hjemland.

Møde med Lloyd Bentsen

Her følger en lille sandfærdig historie fra en rejse og et længere ophold i Texas, USA. Rejsen til den sydligste stat i USA, Texas, var både lang og trættende for min kone og mig, men jeg vidste på forhånd, at en af de danskere, der var emigreret til Amerika, som var nået højest til tops overthere, hed Lloyd Bentsen. Han var finansminister i Bill Clintons regering. Vi havde lejet et hus for vinterhalvåret, og da vi manglede en bil, tog vi til lufthavnen i McAllen for at leje en sådan, og der var mange tilbud at vælge imellem. En af mine amerikanske venner sagde pludselig til mig: "Lloyd Bentsen står lige derovre med sin familie". Da tog jeg en hurtig beslutning og gik hen

Dear Mr. Hansen:

Such an interesting letter. You told me some fascinating facts concerning my grandfather Neils Peter Bentsen.

It reads as though he was very determined to come to the United States. As a young man I remember him well and enjoyed knowing him. I have long recognized I didn't have any kings and queens in my genes, but something that I treasure much more, risk takers. People who left a country they loved and a language they understood, to travel to a new country in hopes of improving their standard of living. A standard of living for themselves and such family they might found. One of the reasons you find so many entrepreneurs in our country.

It was interesting reading how he came to our country as a stow away and ended up working on board to pay for the trip. He was obviously a brave and adventuresome young man.

We have two sons born to us, and our daughter is a chosen child, we adopted her in Norway. Scandinavians have made an imprint on our family.

Years past I was asked to make a Fourth of July speech in Denmark, I was never able to find the proper time to do it. I assume one of the pictures is of such an occasion.

Thank you for taking the time to drop me the note.

Sincerely,

Lloyd M. Bentsen

for at hilse på ham. Det var absolut en stor overraskelse for ham at møde en dansker så langt hjemmefra, og han sagde: "What are you doing overhere?" Jeg kunne svare ham, at min kone og jeg netop havde valgt det sydlige Texas for at prøve at være Winter Texans.

Han præsenterede sine to voksne sønner samt sin datter for mig og tilføjede, at datteren var fra Norge og adopteret. Jeg ville ikke forstyrre alt for meget og lovede at sende ham en hilsen fra Danmark, når jeg atter var hjemme.

Overraskende forskningsresultat

Da jeg nogle måneder senere kom tilbage til Danmark, gav jeg mig til at forske i hans slægt. Jeg kom til et noget overraskende resultat. Hans familie var i slutningen af 1800-tallet en fattig landmandsslægt, der boede syd for Blokhus nord for Limfjorden, hvor den unge Niels Peter Bentsen arbejdede på godset Birkelse ved Aabybro; han var bedstefar til Lloyd Bentsen.

Han var ikke tilfreds med sin tilværelse og arbejdet på godset og besluttede sig for at rejse til USA, men pengene var små, så han måtte søge hjælp hos sine forældre, der gav ham 100 kroner. Da han nåede København, var pengene brugt, men hans store lyst til at komme væk fra Danmark resulterede i, at han i nattens mulm og mørke forsøgte at snige sig om bord på et emigrantskib, der lå ved Larsens Plads. Det lykkedes ham at skjule sig i lastrummet, og snart var Kronborg om bagbord. Efter tre dage, da skibet var i rum sø, vovede han sig op, og han blev sat i gang med hårdt arbejde som 'betaling' for rejsen til det fjerne Amerika. Her 'arbejdede' han sig op til en af de nordlige stater og fik job på en gård. Der var dog meget koldt om vinteren, og da hans kæreste var ankommet fra Danmark, valgte de at flytte til Rio Grande Valley i Texas, der danner grænse til Mexico og har et behageligt klima.

Netop denne historie meddelte jeg Lloyd Bentsen, og den kom som en stor overraskelse for ham, hvilket hans svar i brevet også giver udtryk for. Slægtsforskning kan være meget berigende.

Lloyd Bentsens svar til Erik Broch Hansen med tak for slægtshistorien

Skånske småårsfolk

I slutningen af 1800-tallet var tiderne hårde i det sydlige Sverige, og mange småårsfolk valgte at rejse over Sundet for at søge bedre levevilkår i Danmark. Nogle vendte senere tilbage til hjemlandet, andre blev hængende i Danmark og stiftede familier der. Efterkommere efter disse sidder måske i dag og forsker i

deres aner, og for dem vil en bog, der for nyligt er udgivet, have oplagt interesse.

Backstugsittare

Forfatteren er danske Marianne Thorsted, som har en torp i det nordlige Skåne. I bogen fortæller hun om to små bondebyer, Tofta og Tviggasjö, med fokus på en enkelt familie, ægteparret Näs-Brodin og Johanna Simonsdotter og deres børn. De var torpare eller backstugsittare, hvilket vil sige, at de boede i en hytte eller jordhule, der var gravet ind i en bakke og forsynet med lidt afskærmning udadtil. Med hensyn til økonomi tilhørte de samfundets bund, men de satte en ære i at klare sig uden offentlig bistand, så langt det overhovedet var muligt.

Thorsted stykker deres historie sammen ud fra de spor, de har efterladt sig i kirkebogen, lejekontrakten på backstugan og i kommunale protokoller (når medlemmer af familien f.eks. blev bortauktioneret til folk, der mod et fast beløb skulle give dem nødtørftig forsørgelse). Sporene er sparsomme, men det betyder mindre, for det er ikke de spændende begivenheder, interessen samler sig om; det er levevilkårene generelt, som Marianne Thorsted søger at belyse, og det gør hun ved at inddrage lokalhistorien.

Forsvenskning

Det er tankevækkende og rystende at læse om, hvor hårdt livet kunne være for så forholdsvis kort tid siden. Men derudover får vi en beskrivelse af egnen, der tager os med tilbage til dengang, Skåne, Halland og Blekinge var danske. Vi hører om, hvordan området måtte overgives til Sverige ved Roskildefreden i 1658, og hvordan en nu og da hårdhændet forsvenskning skred frem, trods løfte til beboerne om at de kunne beholde deres rettigheder, love og gamle privilegier og frihed. Der er et stort afsnit om opbygning af lokalsamfundet i 17-1800-årene,

Marianne Thorsted: Näs-Brodin och andra torpare från norra Skåne. En kulturhistorisk bild från Farstorp i Väster Göinge. Eget forlag, 2014. 203 sider, illustreret. 275 kr.

med gennemgang af skatteforhold, militær- og retsvæsen og jordreformer, og vi erfarer om lokale produkter som humle, brændevin og hør og får en forklaring på, hvorfor svenske huse er røde. Endelig vies kirkens magt og ansvar et afsnit. Alt sammen beskrevet, så man får et levende billede af området. Spændende læsning for alle med interesse for fortiden; man behøver bestemt ikke være efterkommer efter Näs-Brodin for at få fornøjelse af læsningen.

Næsten alle Näs-Brodin og Johannas børn søgte lykken i Danmark; en datter fortsatte endda til Tyskland. Marianne Thorsted har fulgt op på deres historier med hjælp fra DIS-medlem Kirsten Andersen. Disse beretninger runder bogen af sammen med korte rids af den seneste udvikling og et interview med en 102-årig kvinde, der levede hele sit liv i Tviggasjö.

Bogen er udgivet på svensk i en nydelig papirudgave med stift bind og illustreret med udsnit af dokumenter og kønne farvefotos fra egnen. Den kan bestilles via hjemmesiden www.torpare.dk > Shop > Bøger, hvor den koster 275 kr. Men det vil nok glæde mange danskere, at den endvidere kan fås i dansk oversættelse, dog kun som e-bog. Titlen er her Näs-Brodin og andre småårsfolk fra Nordskåne, og den kan købes i forskellige webshops som www.bog-ide.dk eller www.arnoldbusck.dk. Prisen er her 55-60 kr.

Anmeldt af Kathrine Tobiasen

Husk, at du kan finde de tidligere numre af Slægt & Data og læse eller genlæse alle artiklerne i bladet på DIS-Danmarks hjemmeside:
www.slaegtogdata.dk/foreningen/bladet-slaegt-og-data

Pontoppidans Danske Atlas

Kathrine Tobiasen

Korsagervej 13

8900 Randers

Tlf. 64 64 51 06

tobiasen@dis-danmark.dk

Alle slægtsforskere kender – eller burde kende – Trap Danmark, dette uundværlige værk, der er kommet i fem udgaver siden 1858. Det sidste måtte brede sig over hele 24 bind for at rumme alle de grundlæggende oplysninger om vore sogne og amter, som vi kan hente frem, når vi skal i gang med at forske i aner i et nyt sogn. Hvor ligger sognet, hvad findes der af virksomheder og institutioner i det, og er der måske en særlig bemærkelsesværdig kirke eller et gods?

Hvad var Den Danske Atlas?

Men det er måske ikke alle, der ved, at der eksisterer en forløber for Trap Danmark, som udkom fra 1763 og frem til 1781.

Værket bærer den næsten frygtindgydende titel Den Danske Atlas eller Konge-Riget Dannemark, med dets naturlige Egenskaber, Elementer, Indbyggere, Væxter, Dyr og andre Affødninger, dets gamle Tildragelser og nærværende Omstændigheder i alle Provintzer, Stæder, Kirker, Slotte og Herre-Gaarde : forestillet ved en udførlig Lands-Beskrivelse, saa og oplyst med dertil forfærdigede Land-Kort over enhver Provintz, samt ziret med Stædernes Prospecter, Grund-Ridser, og andre merkværdige Kaaber-Stykker. Hermed er jo sagt, hvad vi har med at gøre.

Manden bag Den Danske Atlas var Erik Pontoppidan, og hans hensigt var den uhyre ambitiøse at samle al den tids viden om det danske rige i et enkelt værk.

Pontoppidan, der levede 1698-1764, havde tidligere været biskop i Bergen og endte som prokansler ved Københavns universitet, og han var levende interesseret i historie.

Derfor lagde han vægt på, at hans danmarksbeskri-

Således er Kongens Nytorv afbildet i Den Danske Atlas.

velse ikke blot skulle tegne et billede af landet, som det tog sig ud midt i 1700-tallet, men også omfatte historiske forhold. Den lærde mands drøm var at skabe et monument over den moderne videnskab og lærdom.

Forarbejder

Selv om tidens viden var langt mere overkommelig end vore dages, siger det næsten sig selv, at Pontoppidan ikke kunne være ene om arbejdet. Han byggede bl.a. på juraprofessoren Peder Hansen Resens indsamlede materiale til et planlagt værk kaldet Atlas Danicus (som titlen antyder skulle det i tidens stil være på latin!), som aldrig blev fuldendt. Desuden havde han meddelere omkring i landet, og han lånte adskillige bøger fra Det kongelige Bibliotek, som også eksisterede dengang, idet det blev grundlagt af Frederik III i 1660'erne.

Pontoppidan levede under enevælden, og det var hans faste overbevisning, at denne statsform var den bedst tænkelige. I første bind af Den Danske Atlas skrev han om overgangen til enevælden: "Fra den Tid kand det siges, at Danmarks almindelige Velfærd, følgelig ogsaa Folkemængden haver staaet i Tilvækst." Man kan tilføje, at det næppe havde været muligt at nå den position, han havde, hvis han offentligt havde udtrykt kritik af styret.

Første bind

Efter store forarbejder kom første bind i 1763, trykt hos "Kongelig Universitets Bogtrykker A.H. Godiche, boende i Skinder-Gaden nest ved vor Frue-Latinske Skole", som der står på titelbladet. Bogen indledes med en fortale til først kongen og derefter de "Høytærede Læsere"; det egentlige indhold er den generelle beskrivelse af Danmark og danskerne, angående "Dannemarks Indbyggere i de ældste, mellemste og nyeste Tider". Vi får altså den tids opfattelse af Danmarkshistorien og kan bl.a. læse om "de gamle Danskes Overgang fra det barbariske Hedskab, til Christendommen og deres Sæders deraf følgende Omskiftelse", og alle de hidtidige konger får deres afsnit. I første binds anden del kommer turen til landets naturhistorie, alt om landets dyreliv, geografi og geologi.

Året efter kom andet bind, hvor der efter en kort indledning om "Dannemarks Afdeeling i adskillige Provintzer, samt dets Indhold i Almindelighed" tages fat på den egentlige beskrivelse af landets amter og sogne. Bindet dækker hovedstaden og det nordøstlige Sjælland. Det skal her bemærkes, at vi er tilbage før 1793, hvor der

Originaludgaven i kraftig læderindbinding

optræder en del flere amter end dem, vi normalt er vant til arbejde med.

Hans de Hofman tager over

Kort efter at bindet var færdigt døde Erik Pontoppidan, men arbejdet videreførtes af præsident i Fredericia, Hans de Hofman.

Dødsfaldet medførte dog en pause i udgivelserne, således at de næste fire bind, der omhandlede det øvrige kongerige, først kom i 1767-74. Værkets afsluttedes med to bind om henholdsvis Sønderjylland og hertugdømmet Slesvig, som var klar fra trykkeriet i 1781.

Opbygningen af værket er stort set den samme gennem hele værket. Der kommer dog flere detaljer med, specielt om de mindre byer og sogne, efter at Hofman har taget over. Der startes med en generel beskrivelse af stifterne, som er øverste lag i opdelingen af landet. Herefter kommer turen til amterne og herrederne og endelig sognene. Inden for hvert amt hører vi om virksomheder, herregårde og slotte og om jordbrugsforholdene, hele vejen ledsaget af rids over stedernes historie. Levevilkår og særlige naturforhold beskrives, så vi får et indtryk af, at der bestemt har været forskel fra landsdel til landsdel. Under købstæderne opregnes erhvervene, gerne med en liste over hvor mange knapmagere, urtekræmmere, nålemagere m.v. der findes i byen; også kirker og skoler får deres afsnit. De små sogne på landet må nøjes med en mere summarisk beskrivelse, men her er dog plads til en opremsning af byer og større gårde i sognene, og i fodnoter nævnes særlige forhold på stedet og ofte en kort beskrivelse af sognekirken. I det hele taget fylder fodnoterne godt op på siderne i de bind, der udkom med Hofman som hovedforfatter.

Hovedstaden

Beskrivelsen af hovedstaden er naturligt nok meget omfattende, med 70 sider om offentlige bygninger i det gamle København, efterfulgt af et kapitel om "Nye København og Christianshavn". Vi bliver inviteret på en guidet rundtur i byen; et typisk klip lyder: "Ikke langt fra

Stormægtigste Monarch, Allernaadigste Arve-Herre og Konge.

Sil at overgive, i Allerdybeste Underdanighed, Deres Kongel. Majestæt, denne Lands-Beskrivelse, haver jeg saa meget større Føje og Anledning, som Deres Kongel. Majestæts egen Allernaadigste Befaling er Arbeidets eneste Grund og Aarsag.

Hvor vidt jeg kand have haft Lykke til at opfylde Deres Kongel. Majestæts Allernaadigste Villie, veed jeg ikke, men vel dette, at jeg haver giort mig al optænkelig Flid og Umage derfor, ønskende, i hvor det gaaer, at Villien frem for Evnen maatte tages i Allernaadigste Betragtning.

A 3

Dette

Erich Pontoppidan indleder sit værk med i "Allerdybeste Underdanighed" at overgive det til Hans Majestæt.

Stokker-Huset er det nye Øster-Port, saa kaldet efter den gamle Port, som jeg nyeligen erindrede at have ligget paa Øster-Gades Ende, og altsaa vendt mod Østen, da den nærværende Port af samme Navn, egentlig vender mod Norden. Skiønt den altsaa er ikke gammel, var dog dens Bygning saa forfalden, at Kong Fridericus IV. Anno 1708, lod den af nye opmure".

Som det allerede fremgår af den fulde titel, er bøgerne udstyret med mange fine kobberstik af bemærkelsesværdige bygninger og prospekter over byer samt kort over købstæderne. Kortene viser sort på hvidt, hvor små byerne var dengang. Så godt som alle billederne er så store, at de må pakkes sammen og altsaa skal foldes ud, når man vil nyde dem. Her en oplagt mulighed for at finde flotte, samtidige billeder af lokaliteterne.

Hvor finder du Den Danske Atlas?

Den Danske Atlas eksisterede mange år som en sjælden og kostbar førsteudgave, men i årene 1968-72 blev værket genudgivet i et fotografisk optryk. Den er i samme format og bindopdeling og udstyret med alle de originale billeder. Det betyder også, at den nye udgave præcis som den oprindelige er trykt med gotiske bogstaver. Desværre nok en uovervindelig hindring for en del yngre læsere. Til gengæld kan vi glæde os over en ualmindelig smuk udgivelse, og den kan ses og lånes på alle større danske biblioteker.

Vil du vide mere om dette ganske særlige værk, kan Svend Cedergreen Bech: Den Danske Atlas og Værkets Tilblivelseshistorie. Rosenkilde og Bagger, 1969, anbefales.

Danmarks første avis

I december måned kunne DIS' medlemmer muntre sig med en julekonkurrence, der kørte som en slags julekalender på DIS-Forum (www.slaegtogdata.dk/forum > For medlemmer > Julekonkurrence 2014. NB. Kun tilgængelig, når du er logget på som medlem).

Spørgsmålet den 14. december lød: Hvilket år udkom den første avis, der var udgivet på dansk? Her kunne deltagerne vælge mellem følgende muligheder: 1634, 1657 og 1692. Dette spørgsmål gav anledning til lidt debat, idet et enkelt medlem mente, at Danmarks første avis var *Den Danske Mercurius*, som så dagens lys den 1. juli 1667. Forskellige kilder blev bragt på bane, men den afgørende dokumentation i denne sammenhæng blev hentet i Dansk Wikipedias artikel Avis, hvor det hedder:

“Det første danske avisprivilegium blev udstedt i 1634, og dermed kom den første danske avis, der dog var skrevet på tysk. Den ældste bevarede avis skrevet på dansk er fra 1657 og havde navnet *Ny Affvjser*. Heri skrives blandt andet om svenskekongens angreb på Frederiksodde (nu Fredericia).

Ny Affvjser blev udgivet af bogtrykker Peder Morsing. Ved Morsings død et års tid efter udgivelsen overgik avisen først til enken og herefter til Henrik Gøde, der omdøbte avisen til *Europäische wochentliche Zeitung*.”

Ny Affvjser

aff Danskigden 20. oc 30. Aug. 1657.

NSic at Försten aff Siebenburgen Ragotzky, den med Kongen oc Cronen Pohlen oprettede accord, haffde soeret oc underkreffvott / Er hand med sin underhaffvendis armee gangen tilbage til Siebenburgen / mens effter den Tyrkiske Kaysers Befalling / aff Tartarne saaledis blefven forfuldt oc eftersat / at hand med faa hundrede Heste allene er undkommen / hvor paa den Svenske Guarnison som under Gen: Major Burk / laa ndi Cracou. Der den sig saae forladt aff den Ragotzyske besætning / som efter befaling var uddragen / Endeel fuldt dertis Herre / oc de beste i Polste Tieniste forblefven / oc hafver accorderit, oc Byen til Kongen aff Polen offvergiffven.

Czarnetzky oc Lubemirsky, er med dertis underhaffvende armee, strax befalet at

Vore medlemmer skal ikke snydes for synet af denne tidlige avis, der var en beskeden sag på fire sider. Derfor kan I her se udgivelsens første side med en beretning om stridigheder i Polen, som den danske konge, Frederik 3., havde allieret sig med imod svenskerne. Det var kort tid, før den svenske hær invaderede Jylland for siden at gå over isen til Fyn og Sjælland. Med kendte katastrofale følger.

HUSK at rette din postadresse på hjemmesiden

Hvis du ikke vil risikere, at Slægt & Data pludselig stopper med at nå frem til din adresse, skal du huske at rette dine personlige oplysninger på vores hjemmeside.

Ved du, hvordan du kommer ind på hjemmesiden, kan du springe næste afsnit over.

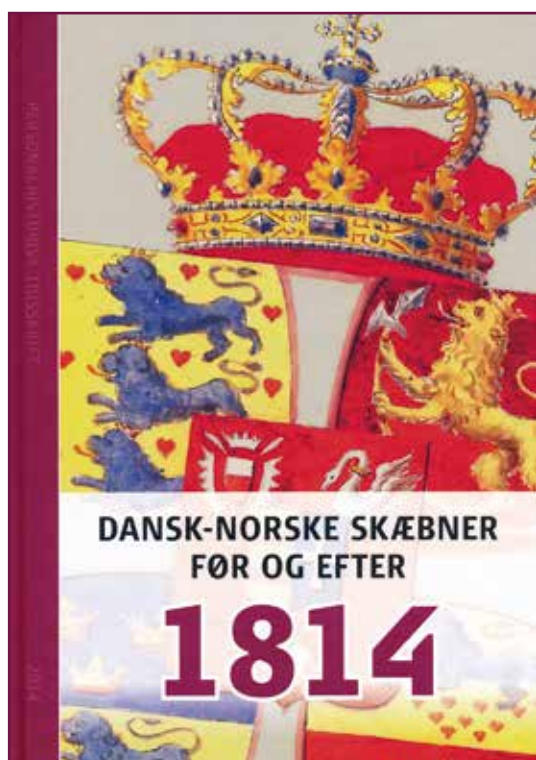
Er du derimod en af dem, der endnu aldrig har været inde på den nye hjemmeside, skal du anvende dit medlemsnummer som 'Brugernavn'. Hvis du ikke kan huske dit medlemsnummer, står det på adressemærkaten på bladet, hver gang du modtager det. Som 'Kodeord' (Password) skal du anvende det postnummer, du boede på i 2010, da hjemmesiden første gang blev vist. Når du bruger det første gang, vil du blive bedt om at vælge et nyt 'Kodeord'. Det er så det, du skal bruge i fremtiden sammen med dit medlemsnummer som 'Brugernavn'. 'Brugernavnet' kan ikke ændres.

Når du er logget ind på hjemmesiden, klikker du på 'Mine indstillinger' i øverste højre hjørne. På siden, du kommer til, kan du selv rette alle de oplysninger, vi har om dig. Når du retter der, slår oplysningerne igennem til både posthus og bogholderi.

Husk at indtaste din e-mailadresse på hjemmesiden. Vores første valg, når vi skal sende noget til dig, er via din e-mailadresse.

Husk, at hvis du skifter e-mailadresse, skal rette du din e-mailadresse på hjemmesiden, inden du lukker den gamle. Det er nemlig indrettet sådan, at en ny e-mailadresse skal godkendes af dig, før den træder i kraft. Dette er gjort, for at hackere ikke skal kunne lave rod i e-mailadresserne.

Hvis du har fået ny e-mailadresse og den gamle adresse er lukket, kan du sende en e-mail til ekspedition@dis-danmark.dk. Så kan vi hjælpe dig med at få den nye e-mailadresse ind i systemet.

Personalhistorisk Tidsskrift i ny udgave

Samfundet for Dansk Genealogi og Personalhistorie har siden 1880 to gange årligt udgivet Personalhistorisk Tidsskrift med artikler af høj kvalitet. Dette er fra i år ændret til en årlig udgivelse, der hver gang vil have et overordnet tema. Årgang 2014 er netop udkommet med titlen *Dansk-norske skæbner efter 1814*. Ud over artikler inden for temaet byder bogen på bl.a. statsminister Helle Thorning-Schmidts anetavle og en lang række anmeldelser.

Bogen kan bestilles via hjemmesiden www.genealogi.dk og koster for ikke-medlemmer 295 kr. plus forsendelse.

Kalender

Se også på hjemmesiden <http://www.slaegtogdata.dk/aktuelt> og under de enkelte lokalforeninger. Her kan være flere arrangementer.

Tid	Sted	Emne	Arrangør	Tilmelding m.v.
Mandage 23. marts og 20. april kl. 12.45-15.00	Bolbro Kultur- og Idrætshus, Stadionvej 50, indgang F, Odense V	Legacy legestue	DIS-Odense	www.dis-odense.dk
Onsdag 25. marts kl. 19.00-21.30	Bolbro Kultur- og Idrætshus, Stadionvej 50, indgang F, Odense V	Tekstiler og tøj i oplysnings-tiden. Foredrag v/Tove Engelhardt Mathiassen	DIS-Odense m.fl.	www.dis-odense.dk
Tirsdag 7. april kl. 18.00-19.00	Bolbro Kultur- og Idrætshus, Stadionvej 50, indgang F, Odense V	Generalforsamling	DIS-Odense	www.dis-odense.dk
Tirsdag 7. april kl. 19.00-21.30	Bolbro Kultur- og Idrætshus, Stadionvej 50, indgang F, Odense V	At skrive slægtshistorie. Foredrag v/Kathrine Tobiasen	DIS-Odense m.fl.	www.dis-odense.dk
Torsdage 9. april, 7. maj, 4. juni og 3. september kl. 9.00-12.00	Rigsarkivet, Jernbanegade, Odense	Snakkedag	DIS-Odense m.fl.	www.dis-odense.dk
Mandage 13. og 27. april kl. 10.15-13.00	Bolbro Kultur- og Idrætshus, Stadionvej 50, indgang F, Odense V	Slægtsroderi	DIS-Odense m.fl.	www.dis-odense.dk
Mandage 13. og 27. april kl. 13.00-15.00	Bolbro Kultur- og Idrætshus, Stadionvej 50, indgang F, Odense V	Gotisk læsekreds	DIS-Odense m.fl.	www.dis-odense.dk
Mandag 13. april kl. 19.00-21.30	Vestre Skole – lokale: skoletorvet, Gyldenbjergsvej 31, Svendborg	At efterspore forsvundne personer. Foredrag v/Anton Blaabjerg	DIS-Sydfyn	dis.sydfyn@live.dk
Tirsdag 14. april kl. 19.00	Foreningslokalet, Sydholmen 8, 2650 Hvidovre	DIS-Træf. Foredrag v/Jørgen Kristensen	DIS Sokkelund Herred	www.slaegtogdata.dk/lokalforeninger/Sokkelund
Tirsdag 21. april kl. 19.00-21.30	Bolbro Kultur- og Idrætshus, Stadionvej 50, indgang F, Odense V	Slægtsroderi, aften	DIS-Odense	www.dis-odense.dk
Onsdag 29. april kl. 19.00-21.30	Bolbro Kultur- og Idrætshus, Stadionvej 50, indgang F, Odense V	Den store udvandring. Foredrag v/Ulrich Alster Klug	DIS-Odense m.fl.	www.dis-odense.dk

At skrive slægtshistorie

- idébog for slægtsforskere

Kathrine Tobiasen

SLÆGT & DATA

At skrive slægtshistorie

Kenneth Konrad Knudsen skrev i sin anmeldelse af bogen i Slægt & Data:

Hvis du drømmer om at få noget af alt dit slægtsmateriale publiceret, men ikke ved, hvad du skal gribe eller gøre i, så er "At skrive slægtshistorie" et godt sted at starte. Bogen giver dig ikke svaret på, hvordan du skal gøre, men den klæder dig på til at træffe de rigtige valg for dig og dit projekt.

Bogen er udgivet af DIS-Danmark, og koster for medlemmer 149 kr.

Bestil den via bestillingsformularen i 'butikken' på hjemmesiden (under Foreningen) eller send en mail til ekspedition@dis-danmark.dk

Kommende bestyrelsesmøder i DIS-Danmark

I nærmeste fremtid er planlagt
følgende møder for bestyrelsen.

11. april
(generalforsamling i Roskilde)

16.-17. maj
(bestyrelsesweekend i Odense)

www.slaegtogdata.dk

DIS-Danmarks hjemmeside
www.slaegtogdata.dk

Webmaster Arne Feldborg
webmaster@dis-danmark.dk

Særtilbud – især til nye medlemmer

Ekspeditionen har et restoplæg fra de seneste tre årgange af
medlemsbladet, som sælges så længe lager haves.

Slægt & Data – hele årgang 2011 sælges samlet for 70 kr.

Slægt & Data – hele årgang 2012 sælges samlet for 70 kr.

Slægt & Data – hele årgang 2013 sælges samlet for 70 kr.

Slægt & Data – hele årgang 2014 sælges samlet for 70 kr.

Hæftet 25 år med slægt og data.
DIS-Danmark 1989-2014 50 kr.

Bogen Sogn Herred Amt 99 kr.

Bogen At skrive slægtshistorie 149 kr.

Alle priser er inkl. moms og forsendelse, og betaling sker forud med kort
eller ved bankoverførsel.

Henvend dig til Ekspeditionen, ekspedition@dis-danmark.dk, eller brug
bestillingsformularen i 'butikken' på hjemmesiden under foreningen.

Her kan du også bestille cd'en med samtlige numre af Slægt & Data.

DIS-Danmarks ekspedition

Henvendelser til DIS-Danmarks ekspedition sker via adressen:

Arne Christiansen
ekspedition@dis-danmark.dk
Tlf. 52 79 90 20
Telefonen er åben for ekspedition
Tirsdag kl. 14-18 – ellers telefonsvarer

Ekspeditionen besvarer praktiske spørgsmål og sørger i øvrigt
for forsendelse af foreningens forskellige produkter, f.eks. bøger,
cd'erne med Slægt & Data og Postadressebogen. Ekspeditionen
står også for tilmelding til DIS-Danmarks læsekredse, hvor udenlandske
blade rundsendes blandt DIS-medlemmer. Husk selv at kontrollere,
at post- og mailadresserne stadig er korrekte. De kan rettes på
www.slaegtogdata.dk > Mine indstillinger.

DIS-Danmarks bestyrelse

Susanne Fuglsang Formand. Højbakkevej 3, 2640 Hedehusene. Tlf. 46 13 60 01	fuglsang@dis-danmark.dk
Jesper Skov Næstformand. AO-repr. Friggsvvej 3, Sdr. Onsild, 9500 Hobro	skov@dis-danmark.dk
Henning Karlby Kasserer. Rylevej 2, Bro, 5464 Brenderup. Tlf. 64 44 28 08	karlby@dis-danmark.dk
Kathrine Tobiasen Redaktør. DIS-Forum. Korsagervej 13, 8940 Randers SV. Tlf. 41 28 65 30	tobiasen@dis-danmark.dk
Michael Dupont Sekretær. Stenager 216, st.th, 2600 Glostrup. Tlf. 43 44 16 52	dupont@dis-danmark.dk
Poul Wachmann Valmuehaven 42, 2765 Smørum. Tlf. 44 65 02 45	wachmann@dis-danmark.dk
Jørgen Kristensen Slotsvænget 25, 2 tv, 4200 Slagelse. Tlf. 29 45 69 26	kristensen@dis-danmark.dk
Kirsten Andersen Gjelstensåsen 125, 3650 Ølstykke. Tlf. 47 17 75 78	andersen@dis-danmark.dk
Bodil Grove Christensen Hvedevej 1, 7490 Aulum. Tlf. 97 47 28 87	grove@dis-danmark.dk
Lena Sørensen Suppleant. Løven 28, 3650 Ølstykke. Tlf. 47 17 55 62	soerensen@dis-danmark.dk
Anton Blaabjerg Suppleant. Fredensgade 38, 8800 Viborg. Tlf. 86 61 04 36	blaabjerg@dis-danmark.dk

De små oplysninger tæller også

Af Henning Christensen
Ege volden 164 st.th., 2650
Hvidovre
Tlf. 36 77 86 84
anhc@oncable.dk

Ved min hustrus faster Valborgs begravelse i 1976 blev jeg præsenteret for en lille håndskrevet bog med oplysninger om hendes nærmeste familie. Den lånte jeg og renskrev på en god gammel rejseskrivemaskine, der ret hurtigt blev udskiftet med en pc og en printer, i starten en, der kun havde en font, sant serif.

Det blev optakten til 40 års interessant brug af min fritid. Slægtsforskning bliver man jo aldrig færdig med, og nu i begyndelsen af 2015 bliver materialet, på grund af min alder, afleveret til DIS-Danmark. Det er blevet til omkring 13.000 personer, hvor der til alle kan trækkes en rød snor, selv om den for nogle personer vil være ret lang. På reolen står der nu 33 fyldte ringbind med en side (eller mange) for hver af de godt 5.000 familier.

Flotte unge mænd

Ved en senere begravelse (af en faster til mig selv) blev alle hendes fotos vist frem, og især et af dem fangede mit blik. Det viste min farfar, Jens Peter Kristensen, og hans tre halvbrødre, Ernst, Sofus og Victor, alle fire unge flotte mænd. En stor tak til den person, der havde skrevet denne oplysning bag på det gamle billede.

Samtidig kunne min ældste kusine Ella fortælle, at der også havde været en halvsøster, der hed Ida og vist nok havde boet i København og havde været gift med "vist nok en, der hed noget med Hollænder, eller måske var han en hollænder", hvilket jo også kunne have været en mejerist.

Både min farfar og min farmor var 'uægte' børn, og begges forældre havde jeg i forvejen fundet og forsket i; alle havde de tilhørt husmandsslægterne i de nærmeste sogne. Den eneste, der voldte problemer, var min farfars udlagte far, Christen Pedersen, der var tjenestekarl i nabosognet. Kort tid efter farfars fødsel havde han meldt til sognefogeden, at han skulle være soldat i Holbæk, men der var han ikke at finde. I mange år forsøgte jeg at finde ham, uden at det lykkedes. Farfars mor hed for øvrigt Karen Sofie Jensen.

Hollænderen

Men da kirkebøgerne efter 1892 kom på nettet, begyndte jeg at hente notater på alle min fars søskende. Hidtil havde jeg brugt familiens 'huskestof'. De var otte søskende, og ved hans ældste bror Frederiks døb i Buerup Kirke var der et lille, men meget vigtigt notat om, at Ida Christensen og hendes forlovede, Sergent Holløffer, var gudmor og fadder. Så nu var den tidligere lille bemærkning om 'Hollænderen' pludselig meget brugbar.

Straks blev der på DIS-Forum lagt en efterlysning ud af denne sergent, og efter kun tre dage havde jeg svar med hele hans livsforløb samt dato og sted for hans vielse til Ida. Dermed var der ikke langt til oplysningen om, hvor hun var født, og samtidig fik jeg oplysninger om den forsvundne Christen Pedersen. Han var i København blevet gift med Karen Jensen og havde med

hende fået tre drenge og to piger, Anna, Hans Sofus, Ida, Jens Victor og Ernst.

Denne Karen Jensen var dog ikke den Karen, som var mor til min farfar!

Min farfar og hans hustru havde begge fået en uægte søn, før de blev gift og sammen fik de otte børn, og alle, også deres to første sønner, 'kom godt i vej' og blev dygtige håndværkere eller landmænd. Farfars 'uægte' søn, der var en dygtig landsbysmed, fik med sin hustru 18 børn, der havde et meget stærkt familiesammenhold, og ved et ugelangt familiestævne i 2004 var der samlet ca. 400 personer, der kom fra flere verdensdele. Bl.a. med et chartret fly fra USA og Canada, selv fra Brasilien og Australien var der deltagelse.

Efterlysning

Der er endnu en person (den, jeg har brugt mest tid på igennem alle årene), som det kunne være godt at finde. Engelbreth Ellingsen Hagen, Consumptionsbetjent i Ringsted, død der 5 november 1804, ca. 40 år, i fattigdom. En søn blev kgl. godsforvalter på Baggesevovn, Nørrejylland.

Hvorfor bliver han gift med Karen Andrea fra Brøndum i Bregninge kirke med kongelig bevilling med greverne G. Lerche og C. Lerche som forlovere ?

En ung mand i underordnet stilling og en pige fra Nørrejylland ud af formuende bondefamilie, men på vielsesdagen opholdende sig på Astrup gods i Ars herred ? Efter Hagens død 1804 rejser hustruen med sin moder til Hals Ladegård, hvor hun en tid får ophold hos familien Duus.

Skulle nogen have oplysninger om ham, modtages de med glæde.